

T.C.

ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

EĞİTİM BİLİMLERİ BÖLÜMÜ

EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİMİ BİLİM DALI

KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİNDE SINIFTAKİ FİZİKİ ENGELLER

DÖNEM PROJESİ

KADRIYE SÖNMEZ

Danışman

Prof. Dr. BAYRAM ÖZER

SAMSUN

2023

BEYAN

Prof. Dr. Bayram ÖZER danışmanlığında, resmi ilkokullarda görev yapan sınıfında kaynaştırma öğrencisi olan sınıflarda ‘Kaynaştırma Eğitiminde Sınıftaki Fiziki Engeller’ konulu nitel ve nicel çalışmamın bütün aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara uyarak çalıştığımı, projem için doğrudan veya dolaylı olarak kullandığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve faydalandığım eserleri Kaynaklar bölümünde oluşturduğumu, tüm kurallar ve faktörlerin enstitü yazım kılavuzuna uygun yazıldığını ve TÜBİTAK Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu Yönetmeliği’nin 3. bölüm 9. maddesinde belirtilen durumlara aykırı olmadığını kanıtlar ve beyan ederim.

Sınıf öğretmenlerinin sınıflarında ve okul içi karşılaştıkları fiziki engeller ve bununla birlikte gördükleri sorunlar, farklı görüşler etrafında araştırılmış ve bu sorunların çözümü için öneri ve fikirler sunulmuştur. Araştırmanın oluşmasında öğretmenlerin, velilerin ve uzmanların fikirleri ve önerileri araştırma kapsamında yer almıştır.

09 /06 / 2023

Öğrenci Adı SOYADI

Kadriye SÖNMEZ

TEŞEKKÜR

Araştırma verilerini toplarken bana katkı sağlayan değerli öğretmen arkadaşlarım ve velilerime, proje süresince beni koşulsuz destekleyen anlayışlı idare ve yöneticilerime tezsiz yüksek lisans programı süresince bana katkı sağlayan hocalarıma, çalışmanın başından sonuna kadar bana her türlü desteği veren saygıdeğer danışman hocam Prof. Dr. Bayram ÖZER ‘e teşekkürlerimi sunarım.

Saygılarımla...

Kadriye SÖNMEZ

ÖZET

Son zamanlarda ülkemizde kaynaştırma/bütünleştirme çalışmaları çok fazla önemiyet arz etmektedir. Faydalı bir kaynaştırma/bütünleştirme uygulamalarında en önemli iki unsur özel ihtiyaçlara sahip öğrenci ve öğretmendir. Özel eğitim, fiziksel ya da zihinsel yetersizliklere sahip kişilerin farklı eğitim programı ve yöntemlerle bireysel olarak ayakta kalmalarına olanak veren yeterliliklerini ve yeteneklerini kazanmaları önemseyen bir eğitim sistemidir. Kaynaştırma eğitimi, özel gereksinimli kişilerin normal olan akranlarıyla birlikte eğitim aldığı ve birlikte bütünleşme eğitimi yoluyla bilgi beceri kazanmalarına yardımcı olan destek eğitim fırsatlarının kazandırıldığı bir özel eğitim programıdır. Kaynaştırma/bütünleştirme eğitim çalışmalarında hedef, sadece zaman süresince kaynaştırma eğitimi öğrencisinin ebeveynleri, öğretmen, idare, rehberlik ve yetersizliği olmayan akranları ve ebeveynlerinin kendilerine verilen vazifeleri almalarını sağlayarak olmaktadır. Kaynaştırma eğitiminin yalnızca öğretmen etkinliği olduğunu ifade etmediğini adeta takım olarak hareket etmek gerektiğini bilmemiz gerekir. Öğretmen şüphesiz hal ve tavırlarıyla, engin düşünceleriyle ufku açarak kaynaştırma/bütünleştirme eğitiminin hakkından en iyi gelip zafere ulaşacak bir göreve sahiptir. Bu bilimsel projenin amacı, sınıf öğretmenlerinin yetersizliği olan öğrencilerle bütünleştirme eğitiminde sınıftaki fiziki engellerin ne olduğuna yönelik eğitimlerini olumsuz yönde etkileyen unsurları ortaya çıkarmak ve oldukça iyi bir kaynaştırma eğitimi yürütebilmesi için fikir ve öneriler geliştirmek aynı zamanda öğretmen görüşlerine başvurarak sorunların asıl sebeplerini belirlemek ve ailelerden beklentileri değerlendirmektir. Can & Kara (2017)

Araştırma 2022-2023 eğitim öğretim yılında Ordu ili Ünye ilçesinde resmi ortaokulda görevli 50 gönüllü sınıf öğretmeni ve 50 gönüllü kaynaştırma eğitimi alan öğrencilerin ailelerinden oluşmaktadır. Bu çalışmada nitel ve nicel araştırma yöntemlerinin birlikte kullanıldığı karma araştırma deseni kullanılmıştır. Araştırmada nitel inceleme yöntemlerinden yarı yapılandırılmış görüşme tekniği uygulanmıştır. Veri toplama aracı olarak uzman görüşü alınarak hazırladığım sınıf öğretmenlerinin demografik bilgilerini de içinde bulunduran fenomenolojik (olgu bilim) araştırma yapmak üzere nitel açık uçlu sorulardan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme tekniği uygulanmaya konulmak üzere hazırlanmıştır. Bir eylem araştırması olarak uzman görüşü alınarak hazırladığım gözlem formu ise araştırmamda nitel

verileri destekleyecek nitelikte olup yalnız gönüllü öğretmenler tarafından uygulanacaktır. Araştırma sonucunda elde edilen veriler içerik analizi yoluyla kodlanıp yorumlanacaktır. Bir diğer veri toplama yöntemi ise bilgiyi sunacak kişilerin direkt olarak kendisinin okuyarak yanıtlayacağı belirlenmiş likert tipi seçenekleri içeren ve bunlardan birinin tercih edilmesinin istenildiği hedefe uygun, objektif ve net sadece bir yanıtla cevaplar içeren sorulardan oluşan anket tekniği, nicel veri toplama aracı olup öğretmen ve velilere ayrı ayrı uygulanmak üzere uzman görüşü alınarak hazırlanmıştır. Elde edinilen sonuçlar betimsel analiz yoluyla yorumlanıp değerlendirilecektir. Uygulamalar, kendi istek ve arzusuyla araştırmaya katılan sınıf öğretmenleri ve veliler ile Google Form anket uygulaması nitel SPSS analiz yöntemi, görüşme formu ve gözlem ise yine gönüllü öğretmenlerle yüz yüze karşılıklı görüş ve beyanları alınarak nicel olarak yapılmıştır. Berkant.& Atılgan (2017)

Anahtar Kelimeler: Kaynaştırma eğitimi, fiziki engeller, sınıf öğretmeni

SUMMARY

Recently, inclusion/integration studies in our country are of great importance. The two most important elements in a beneficial inclusion/integration practice are the student with special needs and the teacher. Special education is an education system that gives importance to the acquisition of competencies and abilities that allow people with physical or mental disabilities to survive individually with different education programs and methods. Inclusive education is a special education program in which people with special needs are trained together with their normal peers and support education opportunities are provided to help them gain knowledge and skills through co-integration education. The target in inclusion / integration education studies; only by making sure that the parents of the inclusive education student, teacher, administration, guidance and peers without disabilities and parents take the duties assigned to them during the course of time. We need to know that inclusive education does not mean that it is only a teacher's activity, but that we have to act as a team. Undoubtedly, the teacher has a duty to overcome the inclusion / integration education and achieve victory by opening the horizon with his demeanor and wide thoughts. The aim of this scientific project is to reveal the factors that negatively affect the physical barriers in the classroom in integrating education with students with disabilities, and to develop ideas and suggestions to conduct a very good inclusive education, at the same time to determine the main causes of the problems and evaluate the expectations from the families. Can & Kara(2017)

The research consists of 50 volunteer classroom teachers working in the official primary school in the ÜNYE district of ORDU province in the 2022-2023 academic year and 50 families of the students who received inclusive education. In this study, mixed research design, in which qualitative and quantitative research methods are used together, was used. Semi-structured interview technique, one of the qualitative analysis methods, was used in the research. As a data collection tool, semi-structured interview technique consisting of qualitative open-ended questions was prepared to be put into practice in order to conduct phenomenological research, which I prepared by taking expert opinion, including the demographic information of classroom teachers. As an action research, the observation form, which I prepared by taking expert opinion, will support the qualitative data in my research and will only be applied by volunteer teachers. The data obtained as a result of the research will be coded and interpreted through content analysis. Another data collection method is the questionnaire technique, which consists of likert type options determined to be answered by the people who will present the information directly by reading it, and which consists of objective and clear answers with only one answer, in accordance with the target for which one of them is desired to be preferred. It has been prepared by taking expert opinion to be applied separately. Obtained results will be interpreted and evaluated through descriptive analysis. The applications were made quantitatively by taking the opinions and statements of the classroom teachers and parents who participated in the research voluntarily and willingly, the Google Form questionnaire application was made using the qualitative SPSS analysis method, the interview form and the observation were also made face-to-face with the volunteer teachers. Berkant & Atılgan (2017)

Keywords: Inclusive education, physical disabilities, classroom teacher

İÇİNDEKİLER

BEYAN.....	i
TEŞEKKÜR.....	ii
ÖZET.....	iii
ABSTRACT.....	iv
1.GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	3
1.2. Problem Cümlesi.....	4
1.2.1.Alt Problemler.....	4
1.3.Araştırmanın Amacı.....	4
1.4. Araştırmanın Önemi.....	4
1.5. Varsayımlar.....	5
1.6. Sınırlılıklar.....	5
1.7. Kısaltmalar.....	5
2. KURAMSAL ÇERÇEVE.....	5
2.1.Kaynaştırma/Bütünleştirme Eğitimi.....	6
2.1.1.Kaynaştırma/Bütünleştirme	6
2.1.2.Başarılı Bir Kaynaştırma/Bütünleştirme İlkeleri	6
2.1.3.Kaynaştırma/Bütünleştirme Eğitiminde Fiziksel Durum	7
2.1.4.Kaynaştırma/Bütünleştirme Eğitimini Engelleyen Fiziksel Engeller.....	7
2.1.5.Kaynaştırma Eğitiminde Sınıfın Fiziki Koşulları.....	7
2.2.Öğretimin Uyarlanması/Sınıfın Fiziki Düzenlenmesi.....	7
2.2.1.Kaynaştırma/Bütünleştirme Eğitiminin Bileşenlerini Etkileyen Çevresel Başlıklar.....	8

3.YÖNTEM.....	8
3.1. Araştırmanın Modeli.....	8
3.2. Araştırmanın Örneklemi.....	9
3.3. Veri Toplama Araçları/Veri Toplanma Süreci.....	10
3.4.Veri Toplama Süreci.....	10
3.4.1. Kişisel Bilgi ve Görüşme Formu.....	10
3.4.2.Demografik Özellik Tablosu.....	11
3.5.Sınıfında Kaynaştırma Öğrencisi Olan Sınıf Öğretmelerinin ve Velilerin Karşılaştıkları Problemlere İlişkin Sorun Tespit Anketi.....	13
3.6.Öğretmen Gözlem Formu.....	14
3.7. Verilerin Analizi.....	15
3.7.1.Spss Betimsel Analizler Tablosu.....	17
4. BULGULAR VE YORUM.....	18
4.1. Birinci Alt Amaca İlişkin Bulgular.....	18
4.2. İkinci Alt Amaca İlişkin Bulgular	20
4.3. Üçüncü Alt Amaca İlişkin Bulgular.....	21
4.4. Dördüncü Alt Amaca İlişkin Bulgular.....	22
4.5.Beşinci Alt Amaca İlişkin Bulgular.....	24
4.6.Altıncı Alt Amaca İlişkin Bulgular.....	25
4.7.Yedinci Alt Amaca İlişkin Bulgular.....	26
4.8.Sekizinci Alt Amaca İlişkin Bulgular.....	27
5.TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER.....	29
5.1.Tartışma ve Sonuç.....	29
5.2.Öneriler.....	34

KAYNAKÇA.....	36
EKLER.....	39

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1.1. Öğretmenlerin Demografik Özellikleri.....	11
Tablo1.2. Kaynaştırma eğitimi öğrencisi bulunan ortaokul sınıf öğretmenlerinin sınıflarındaki fiziki engeller hakkındaki görüşleri.....	18
Tablo 1.3. Kaynaştırma eğitimi öğrencisi bulunan ortaokul sınıf öğretmenlerinin sınıftaki fiziki engellerle karşı karşıya kaldıklarında başvurdukları metodlar hakkındaki görüşleri.....	20
Tablo 1.4. Kaynaştırma eğitimi sürecindeki kaynaştırma öğrencilerinin velilerden kaynaklı sorunları ve buna yönelik görüşleri.....	21
Tablo 1.5. Kaynaştırma eğitim uygulamalarında sınıfın fiziki koşullarına yönelik sınıf öğretmenlerinin yaşamış olduğu problemlere çözüm önerileri ve görüşleri.....	22
Tablo 1.6. Kaynaştırma sınıflarında fiziki koşulların iyileştirilmesinin sınıf öğretmenine faydaları hakkındaki görüşleri.....	24
Tablo 1.7. Kaynaştırma sınıflarında fiziki koşulların iyileştirilmesinin aynı sınıfta bulunan normal gelişim gösteren öğrencilere faydaları hakkındaki görüşleri.....	25
Tablo 1.8. Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine yönelik sınıftaki fiziki engellerin en aza indirilmesi için neler yapılabilir hakkındaki görüşleri.....	26
Tablo 1.9. Ülkemizde sınıf öğretmenlerinin sınıflarında fiziki koşulların sağlanmadığı kaynaştırma eğitimi uygulamalarında karşılaştıkları en temel sorun hakkındaki öğretmen görüşleri.....	27

1.GİRİŞ

Birbirleri ile yaşıtlar zihinsel, sosyal, duygusal ve bedensel özellikleri bakımından emsal spesiyalizeli öğrenciler genel eğitim yerlerinde (sınıf, okul) eğitim almaktadırlar. Bu yerlerde yaşlılarıyla benzer olmayan öğrenciler de yer almaktadır. Farklılıkları olan öğrencilerin türlü eğitim ihtiyaçları meydana gelmektedir. (Kırcaali-İftar, 1992). Bu manada kaynaştırma, özel eğitime ihtiyacı olan kişilerin normal eğitim ortamlarında eğitimlerini sürdürmeleridir. Kaynaştırmada bütünleştirilmiş eğitim ve destekleyici eğitim kilit rol üstlenir. Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin yaşlılarıyla özdeş okulda okuyarak, özdeş sınıfta eğitim görmeleri bütünleştirilmiş sınıf olup; öğrenci ve öğretmene özel eğitim ihtimamının verilmesi ise destek amaçlı takviye özel eğitim hizmetleri anlamına gelir. (Sucuoğlu & Kargın, 2008). Bundan dolayı, hem özel eğitime ihtiyacı olan öğrencinin normal sınıflarda eğitim görmesi hem de özel eğitim yardım takviyesi alması kaynaştırma/bütünleştirme için gerekliliktir. (York & Tundidor, 1995). Bütünleştirme; devamlı ve aktif olarak devam eden; imkan ve gereksinimlerinin gözle görülür değişimden tesir alarak bu kuram çerçevesinde sürekli büyüyen ve güncellenen, sürekliliği olan dinamik kavramdır. (MEB, 2013). Bütünleştirme, farklılığına bakmadan hayatsal, sosyal, eğitimsel, kültürel imkan ve etkinliklerden hep beraber bütüncül olarak aynı biçimde yararlanması anlamına gelen yukarı peritondur. (Şahsuvaroğlu, 2018).

Bütünleştirme ile bütün okullar kaynaştırma/bütünleştirme ile tanımlanır. Bu okullarda özel eğitime ihtiyacı olan talebelere göre yaşlıları ile aynı olanaklarda eğitim fırsatı verilmesi ve öğrencilerin bulundukları toplumun kültürel, ekonomik, sosyal, siyasal yaşamlarına aktif paydaşlıkları amaç edinilir. Normalleştirme, kaynaştırma ve bütünleştirme uygulamalarının özümsemesinde etkili olan etmenlerdendir. (Kargın, 2004). Normalleştirme, özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin yaşlılarıyla beraber normal eğitim dünyasında eğitimlerini devam ettirmeleri ve genel hayat imkanlarının verilmesidir. (Lindsay, 2003). Genel hayat imkanları; bir işte çalışma, ev alma ve sosyal hayatta yer alan sefahat aktivitelerine iştirak etmeyi kapsar. Özel eğitime ihtiyacı olan kişilerin genel gelişim gösteren yaşlılarına verilen fırsatlardan aynı şekilde faydalanmaları normalleştirme peritonunun temelidir. Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin, uygun gelişim gösteren yaşlılarıyla birlikte eğitim ortamlarında olmalarını ve eğitim hedeflerini yukarı seviyede gerçekleştirmeleri kaynaştırma/bütünleştirme çalışmalarının ana amaçlarındandır. (Karabulut, 2018).

Kaynaştırma/bütünleştirme amacıyla yapılan eēitim çalışmaları, özel eēitime muhtaç talebelerin her çeşit ve basamakta başka talebelerle çift taraflı dizgeler ortamında olmalarını ve eēitim hedeflerini yukarı seviyelerde gerçekleştirmek emeliyle özel eēitime muhtaç talebelere destek eēitim hizmetleri de verilerek yaşıtlarıyla beraber tam zamanlı ya da özel eēitim dersliklerinde yarı zamanlı gerçekleşen eēitim olarak anlaşılır. Kaynaştırma/bütünleştirme uygulamalarında ēretmenlerin vazifesi çok ince ve hassastır. Bütünleştirme alışmaları doērultusunda ēretmenler kaynaştırma ērencilerinin okul içinde ve okul dışında sosyal ikrarlarının yükseltilmesinde ve gereksinimlerinin giderilmesinde çok st görevi üstlenirler. Kişilerin farklılıēına bakılmaksızın ēretmenler, okula ērenim görmeye gelen talebelerin ērenmesinden mesuldür. ēretmenlerin sınıfta ērenim gören ērenciler için eēitim programını planlamak, plana uygun çalışma yapmak, ērencilerinin gelişimlerine ve başarılarını desteklemek, sınıfın fiziki koşullarını düzenlemek gibi görevleri vardır. (Atbaşı, 2018). Ayrıca, bütünleştirme kaynaştırma kapsamında özel gereksinimli ērencilere diēerlerinden farksız ve saēlam, güvenilir bir eēitim verilme imkanı ile beraber bu durumun sınıf ve okul içerisinde akranları ile nasıl yapılabilceēi üzerinde durur. Faydalı ve etkin bir ēretim srekliiliēinin oluşup yapılabilmesi için kapsamın ēretimi bir hayli mühimdir. Beraberinde ise kapsamın gösterilebilmesi için ērencilerin ihtiyaçları ile ahenkli olması istenir. (Sanır, 2018). Bundan dolayı kaynaştırma/bütünleştirme ērencilerinin amaçlanan bilgi ve becerileri ērenmeyi ēretmek için ēretmenin ērencilerin ihtiyaçlarına ve ēretilecek mevzunun eřitliliēine göre çeşitli ēretim yöntemlerini uygulamaları da saēlanmalıdır. (Özkubat, 2018).

Kaynaştırma/bütünleştirme uygulamalarının başarısını yükselten faktörlerden biri de genel gelişim gösteren ērencilerin kaynaştırma ērencilerine yansıttıēı tavır ve durumlardır. Birlikte eēitimde amaçlanan kaynaştırma/bütünleştirmenin hedefe yaklaşması için genel gelişim gösteren ērencilerin bütünleştirme doērultusunda özel eēitime ihtiyaç olan ērencilerin özellikleri ve gereksinimleri doērultusunda planlanması lazımdır. Özkubat, Sanır, Töret & Babacan, (2016). Dersliklerde kaynaştırma ērencileri konusunda, normal ērenciler akranlarının öncelikle bilişsel, duygusal ve davranışsal farklılıkları hakkında bilinçlendirilmelidir. O sırada genel gelişimi devam eden ērencilerin ilerleme seviyeleriyle oranlı hedef takip edilmelidir. Kaynaştırma/bütünleştirme çalışmalarında okul idaresinin vazife ve mesuliyetleri ön plandadır. Okul idaresi ilk olarak fiziksel durumun özel eēitime ihtiyaç olan ērenciler için uyarlanması amaçlamalıdır. Hem okul bütününde hem de sınıfta lazım ders malzemelerinin ve araç gereçlerin alınması da okul idaresinin görevlerindendir.

Okul idaresi öğretmenlerle birlikte okulda görev yapan elemanları da özel eğitime ihtiyacı olan kaynaştırma öğrencileri ile ilgili bilgi vermelidir. Okul idaresi derslik sayılarını ile o sayı çerçevesinde sınıflara verilecek özel eğitime ihtiyacı olan özel gereksinimleri öğrencileri tespit etmek, lazım olduğunda bir özel eğitim bilirkışisini vazifelendirmek ve çeşitli vazifeye mesuliyetleri bulunur. Bütün bir dizin uyarlamalar okulda bir bütünleştirme stratejisinin var olmasını sağlar. Bu yüzden okul idaresi seçtiği strateji doğrultusunda karşılıklı ortak çalışma yapmalı ve öğretmenlerin birbirlerini desteklemesi için yönlendirmelidir. Bütünleştirme çalışmalarında öğretmenler özel gereksinimli öğrencilerin okul kapsamında ve okul dışında sosyal işbirliklerinin, uyumlarının yükseltilmesi ve gereksinimlerinin azaltılmasında bu değerli görevi alırlar. Bütünleştirmenin başarıya yükselmesi için umumi olarak gelişim gösteren öğrencilerin bütünleştirme amacıyla özel ihtiyaçların olan öğrencilerin çeşitli farklılıkları ve gereksinimleri oranında programlanması gerekir. Özkubat, Sanır, Töret & Babacan, (2016).

Okul idaresi en başta fiziksel atmosferin özel ihtiyaçları olan kaynaştırma öğrencileri için uygun hale getirmeyi amaçlamalıdır. Hem okul bütününde hem de dersliklerde lazım olacak olan ders materyallerinin ve araç gerecin bulundurulması okul idaresinin sorumluluğundadır. Kaynaştırma/ bütünleştirme çalışmalarının başarılı bir biçimde devamlılığı için çalışmalarda görevli tüm kişilerin, özel ihtiyaçları olan kaynaştırma öğrencileri hakkında bilgilendirilmeleri, imkan eşitliği içinde birleştirme kuramının özel eğitime ihtiyacı olan kaynaştırma öğrencilerinin hak ettiğini bilmeleri, özel ihtiyacı olan kaynaştırma öğrencilerine karşı tarafsız davranış ve tavır çerçevesinde yer almaları sağlanmalıdır. Söz konusu bu projeyi sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimi ile ilgili deneyim ve tecrübeleri sınıf içi fiziki engellerin ve bu engellere yönelik çözüm önerileri belirlemek üzerine araştırmış bulunmaktayım. Özkubat, Sanır, Töret & Babacan, (2016).

1.1. Problem Durumu

Kaynaştırma eğitimi öğrencisi için istenildiğinde kaynaştırma uygulamasının sürdürüldüğü sınıfta özel eğitim öğretmeni ile yardımcı öğretmen sayesinde sınıf içi destek alınabilir. Sınıf içi destek kaynaştırma öğrencisine göre yapıldığında sınıf öğretmeni sınıfın geri kalanıyla öğretime devam ederken, destek uygulayan öğretmen kaynaştırma öğrencisiyle bireysel çalışabilir. Bu durumun tam tersi de o anda gerçekleşebilir. Sınıf öğretmeni özel gereksinimli öğrencisiyle birebir uygulama yaparken destekleyen öğretmen sınıftaki diğer normal çocuklarla ders yapabilir. (Kırcaali-İftar, 1998).

Öğrenim süresince hem sınıf öğretmeni hem de özel eğitim öğretmeni iletişime açık ve anlayışı ele almalıdır. Kaynaştırma öğrencisi olmayan normal gelişim gösteren öğrencilerin de özel gereksinimli öğrenci hakkında bilgi vermesi sınıf içi destek birlikteliğinde atmosferi olumlu oranda yükseltecektir. Sınıf içi desteğin en faydalı olan ve ders içi uygulamaya çok katkı sağlayan, sınıf öğretmenin sınıf ortamında yer alan materyalleri hangi amaçla değerlendireceği, kaynaştırma öğrencisine karşı nasıl bir tutum ve davranış göstererek destek alabileceği bir yardımdır. Kaynaştırma öğrencisinin diğer öğrencilerle bulunduğu sınıftan gitmesine gerek olmadan birebir çalışma olanağı yapabileceği bir destek eğitim odasının okulda var olması artı fayda sağlar. Sınıf içi desteğin olumsuz yönü olarak, sınıf içi fiziksel uyarlamalar yapılamaması ya da öğretmen tarafından programın çocuklara uygun olarak düzeltilmemesi olduğunda tüm bunlar sınıf içi eksileri doğurabilir. Desteğin iyi ve sağlam olabilmesi için, ilk olarak sınıf öğretmenin eğer sınıfta tek başına zorlanacağına inanıyor ise yardımcı olacak görevliyi kabul etmesi, öğretmenin böylelikle destekli verilen eğitimin önce kaynaştırma öğrencileri sonrasında öğretmen için fayda sağlayacağı, hem kendilerinin hem de öğrencilerinin daha rahat imkana ulaşip başarıyı arttıracacağına inanmasına bağlıdır. (Batu, 2000).

Sınıf öğretmenin de sınıf yönetimi yeteneği yönünden donanımlı ve sürekli bilgilendirmeye istekli olması ve bunun da gerekliliği önem kazanmıştır. Öğretmen sınıfında gerekli gördüğü oranda fiziki uyarlamalara açık olmalı sınıf içerisinde öğrencinin ihtiyaçlarını gideren ortamı rahatlıkla vermelidir. Bu amaçla sınıfın fiziki engellerini bulmaya ve çözümü için neleri açığa çıkarmamız gerektiğini araştırma süresince devam ettirip edinilen bulguları ortaya çıkarmayı hedef kabul edebiliriz.

1.2. Problem Cümlesi

Bu bilimsel projede “Kaynaştırma eğitimi öğrencisi olan ortaokul sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetiminde rastladıkları engeller ve bu engellerin üstesinden gelmenin yolları nelerdir?” sorusuna cevap aranmıştır.

1.2.1.Alt Problemler

Alt problemlerde ise şu sorulara yanıt aranmıştır:

1. Kaynaştırma eğitimi öğrencisi bulunan ortaokul sınıf öğretmenlerinin sınıflarındaki fiziki engeller nelerdir?

2. Kaynaştırma eğitimi öğrencisi bulunan ortaokul sınıf öğretmenlerinin sınıftaki fiziki engellerle karşı karşıya kaldıklarında başvurdukları metotlar nelerdir?
3. Kaynaştırma eğitimi sürecindeki kaynaştırma öğrencilerinin velilerden kaynaklı sorunları ve buna yönelik düşünceleri nelerdir?
4. Kaynaştırma eğitim uygulamalarında sınıfın fiziki koşullarına yönelik sınıf öğretmenlerinin yaşamış olduğu problemlere çözüm önerileri nelerdir?
5. Kaynaştırma sınıflarında fiziki koşulların iyileştirilmesinin sınıf öğretmenine faydaları nelerdir?
6. Kaynaştırma sınıflarında fiziki koşulların iyileştirilmesinin aynı sınıfta bulunan normal gelişim gösteren öğrencilere faydaları nelerdir?
7. Ülkemizde sınıf öğretmenlerinin sınıflarında fiziki koşulların sağlanmadığı kaynaştırma eğitimi uygulamalarında karşılaştıkları en temel sorun nedir?
8. Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitime yönelik sınıftaki fiziki engellerin en aza indirilmesi için neler yapılabilir? (Can & Kara, 2017).

1.4. Araştırmanın Amacı

Bu bilimsel projede esas olan konu, ortaokulda kaynaştırma eğitimi öğrencisi olan sınıf öğretmenlerinin karşılaştıkları sınıftaki fiziki problemleri açığa çıkarmaktır ve çözüm önerileri geliştirmektir.

1.5. Araştırmanın Önemi

Kaynaştırma eğitimi öğrencileri, gerek fiziksel, gerekse sosyal anlamda daha ince bir çizgide olduklarından, sınıflarında akademik eğitimlerinde hassas ve kontrolcü olması gerekir. Üzerinde oynanmamış, deneyim yaşamamış kaynaştırma öğrencileri diğerlerinden daha duygusal ve daha alıngan olurlar. Bu konuda hem ailenin, hem de öğretmenin oldukça titiz davranmasını doğurur. Bu sebeple öğrenme ortamı, ailenin kültürel durumu ve psikolojik etmenleri, kaynaştırma öğrencilerini etkileyen en temel noktalar arasında yer alır. Öğrencilerin okulda geçirdikleri vakit, gelecekteki yatırımları için büyük önem taşımaktadır. Bu yüzden eğitim ve öğretimin yeterliliklerinin daha üst düzeye çıkması sağlanmalıdır. Eğitimin sağlam materyal ve malzemelerle olması, çocukların başarısını en üst düzeyde arttırmaktadır. Gerçekçi ve sağlam bir eğitim, etkili bir sınıf ortamında, gerekli araç gereçlerle

ve fiziki uyarlamalar yapılarak sağlanmış doğru öğretim programlarıyla uyarlanmak üzere hazırlanmış bir çalışma ile olur. Bu şekilde planlanmış, koordineli ve eksiksiz bir sınıf ortamında, okul çevresinin kaynaştırma öğrencisine uyumu ile birlikte öğrenci davranışları olumlu ve istenilen yönde gelişir, değişir, güzelleşir. (Güzel, 2014).

Araştırmaya uygun teorik bilgiler toplanarak, betimsel tarama yapılmıştır. Araştırmada, kaynaştırma öğrencisi olan sınıf öğretmenlerinin sınıflarındaki fiziki engellerin ne olduğuna ilişkin sorunlar incelenmiş ve bu sorunların cevapları araştırılmıştır. Böyle bir sebeple böyle bir bilimsel araştırma, kaynaştırma öğrencilerinin sınıflarındaki fiziki engelleri önlemeye yönelik eğitiminin geleceği açısından, önemli bir konumda bulunmaktadır. (Güzel, 2014).

1.6. Varsayımlar

Araştırmanın amacına göre belirlenmiş anket sorularına katılımcıların yansız ve içtenlikle cevaplarını ayrıntılı bir şekilde paylaştıkları varsayılmıştır.

1.7. Sınırlılıklar

Bu çalışma 2022-2023 eğitim-öğretim yılının ikinci dönemi Ünye'deki ilkokulla ile sınırlıdır. Çalışma Ordu ilinin Ünye ilçesindeki ortaokulda görev yapan 50 öğretmen ve 50 veli ile sınırlıdır.

1.8. Kısaltmalar

G : Öğretmen Görüş Sayısı

K : Katılımcı

BÖLÜM II

2. KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Kaynaştırma/Bütünleştirme Eğitimi

Sosyal, duygusal, zihinsel, bedensel farklılıkları bağlamında yaşlıları ile neredeyse aynı faktörler çerçevesinde yer alan çocuklar ülkemizde 'standart okul' veya 'standart sınıf' olarak isimlendirilen normal eğitim kurumlarında ve dersliklerde eğitim almaktadırlar. Eğitim kurumları ve dersliklerde yaşlılarından ayrı olgunluk özellikleri bulunan ve bu sebeple de değişik eğitim ihtiyaçları olan öğrencilerde eğitim görmektedir. Bu açıklamalardan yola çıkarak kaynaştırma, özel ihtiyaçları olan öğrencilerin eğitimlerini, yaşlılarının sürdürdüğü eğitim kurumlarında ve onlarla aynı dersliklerde devam ettirmesidir. Kaynaştırma, hem özel

ihtiyaçları olan öğrencilerin yaşıtlarıyla aynı derslikte öğrenim görmesi anlamında eğitim olarak ve bu eğitim esnasında öğretmene ve özel ihtiyaçları olan öğrenciye tanınan bütünüleştirilmiş tamamlayıcı sınıflardır. Kaynaştırma/bütünüleştirme, genel öğrenim sınıflarında bulunan özel gereksinimli öğrencilerin eğitimlerinin aynı sınıfta birlikte kaynaştırma öğrencisinin ise özel eğitim desteğı alarak eğitimlerine devam ettikleri ortamdır. (İftar, Batu 2006).

2.1.1.Kaynaştırma/Bütünüleştirme Nedir?

Kaynaştırma, sınıf öğretmenine ve/veya özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciye destek özel eğitimin faydalarından yararlanmaları şartı ile özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin akranlarıyla aynı sınıfta eğitim ve öğrenim görmesidir. Bu şekliyle kaynaştırma, hem özel ihtiyaçları olan öğrencinin yaşıtlarıyla birlikte dersliklerde eğitim ve öğrenim görmelerini hem de bu eğitim esnasında özel gereksinimli öğrenciye ihtiyaç duyduğu destek özel eğitim hizmetlerinden faydalanmasını kolaylaştırır. (Sucuoğlu, Kargın 2010).

Tamamı normal gelişim gösteren çocuklar gibi özel ihtiyaçları olan çocuklarında eğitimde ayırım yapılmaksızın faydalanma fırsatına sahiptir. Özel eğitime ihtiyaçları olan kişilerin toplumun içine katılarak hayatlarını sürdürmeleri yalnız böyle mümkün olabilir. Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitim öğrenimleri incelendiğinde bir tarafta ayrılmış eğitim, diğer tarafta ise bütünüleştirilmiş eğitim bulunmaktadır. Destek eğitim, özel eğitime ihtiyacı olan kişilerin engel türüne ve derecesine göre oluşturulan özel uygulama programları doğrultusunda özel eğitim ğretmeni ile yapılan eğitim olup bütünüleştirilmiş eğitim, özel eğitime ihtiyacı olan çocuklarla normal çocukların birlikte normal sınıf öğretmenleri tarafından verilen eğitimdir. (İftar, Batu 2006).

2.1.2.Başarılı Bir Kaynaştırma/Bütünüleştirme İlkeleri

Kaynaştırma yalnızca özel gereksinimli bireyin normal eğitim sınıfına yerleştirilmesi olmamalıdır. Onlar için birtakım uyarlamalar yapılması ve eğitim öğrenim ihtiyaçlarının giderilmesi için çalışmalar yapılmalıdır. Bu yüzden verimli kaynaştırma için;

1) Okul sınıf ğretmeni ve idare yönetimi kaynaştırma öğrencisine karşı kabullenici ve destekleyici olmalı, ihtiyaç duyduğu materyalleri sağlamada desteklemelidir.

2) Normal eğitim sınıfları, bütün öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamalı, sınıfın fiziki engellerini en aza indirgemeli ve okulun fiziki çevresinde zorlanmayacakları şekilde uyarlamalıdır.

3) Normal eğitim sınıfında bütün öğrenciler, beraber öğrenme, oyunlaştırma, eğitimsel ve sosyal aktivitelere katılma hakkına ve öğretmen tarafından normal öğrencilere özel gereksinimli bireyler hakkında bilgi verilmelidir.

4) Sınıftaki bütün öğrenci velileriyle birlik beraberlik sağlanmalıdır. İftar & Batu, (2006).

2.1.3.Kaynaştırma/Bütünleştirme Eğitiminde Fiziksel Ortam

Fiziki ortam uyarlamaları aslında çok zor olmamasına karşın çoğu kez uygulama yaparken çok fazla önem kazanmamaktadır. Öğrenme fiziksel bir ortamda oluşur ve sınıf-okul kavramı fiziksel çevrenin faktörlerinden etkilenir. Sınıfın ısısı, ışığı, kokusu, sınıflar arası yalıtım oturma şekli, düzeni, tahtanın öğrenciye çok uzak ya da yakın oluşu sınıftaki uyaranların seviyesi sınıfı etkilerken merdivenlerin durumu, koridorların mesafeleri, okul bahçesinde serbest oynama alanı, destekleyecek yerler ise okul çevresinin fiziki ortamını oluşturur. Sucuoğlu & Kargın, (2010).

2.1.4.Kaynaştırma/Bütünleştirme Eğitimini Engelleyen Fiziksel Durum

Kaynaştırma eğitimine ihtiyacı olan çocuklar, kendilerinde olan özelliklere göre özel olarak uyarlanmış sınıf çevresine ihtiyaç duymaktadırlar. Normal eğitim okullarının fiziki yapısı bazen kaynaştırma öğrencilerini zorlayabilir. Merdivenlerin zor ve dik inilen çıkılan yer olması, tuvaletlerin uygun olmayışı, az ışıklandırma sonucu görüş açılarının daralması, okul kantininin uzak yerde oluşu gibi nedenler okul ve çevresinin sebep olduğu fiziki engel olarak görülürken sınıfın küçük ve sıraların sıkışık olması, pencerelerin az ışık alması, basık tavanlar ve tahta boyunun öğrenciye uygun olmayışı gibi nedenler kaynaştırma eğitiminde fiziki engelleri oluşturmaktadır. (Sucuoğlu, Kargın 2010).

2.1.5.Kaynaştırma/Bütünleştirme Eğitiminde Sınıfın Fiziki Koşulları

Sınıfın ısısı, sadece özel gereksinimli birey için olmayıp, normal öğrencilerinde öğrenmelerine olumlu yönde yansımaktadır. Bu sebeple gereğinden fazla yada az ısı olmamalıdır. Sınıftaki ışık miktarı, eğitim öğretimi etkileyen bir diğer etmendir. Farklı engeli olan bireylerin olması durumunda sınıf ortamının aydınlık olması önem taşır. Bu yüzden ışık görüş açısı ve bu sebepten iletişimi engellemeyecek şekilde ayarlanmalıdır. Bir diğer faktör ise sınıf içinde olan gürültü seviyesidir. Bireylerin öğrenimlerini engellemeyecek seviyede olmalıdır. Sınıfın büyüklüğü ya da küçüklüğü ise sınıf mevcuduna bağlı değişkenlikte olmalı, sınıf içinde bulunan materyallerin, tahta ve dolabın kolay erişilebilir olmasına özen

gösterilmelidir. Oturma yerleri ise kaynaştırma öğrencilerinin öğrenebilecekleri yakınlıkta olmalıdır. Son olarak ise sınıf içi uyaranlar azaltılmalıdır dikkat dağıtıcı ürünler dolaba kaldırılmalıdır. (Sucuoğlu & Kargın, 2010).

2.2.Kaynaştırma/Bütünleştirmede Öğretimin Uyarlanması/ Fiziki Sınıfın Düzenlenmesi

Öğrenmenin fiziki bir ortam etrafında yapılması gerekir çünkü öğrenme fiziksel ortamın faktörlerinden müteessir olur. Sınıfta var olan öğretim araç gereçlerinin, kara tahtanın, dizilerin ve sınıf kaynaklarının yer aldığı düzenli bölüm yada başka materyallerin bütün kaynaştırma öğrencileri açısından erişilebilir oluşu öğrenmeyi hafifleten ve sınıf aktivitelerine aktif paydaşlık yükselten sonucudur. Ulaşılabilirlikten kasıt, bedensel engelli bir kaynaştırma öğrencisi için öncelikle tekerlekli sandalye ve ya koltuk değneği önemlidir. Bu bedensel ortopedik kaynaştırma öğrencisinin sınıf içerisinde tahtaya ve öğretmen masasına zorlanmadan erişmesi ve giysileri portmantolara bireysel olarak takıyor oluşu kişinin sınıfla olan paydaşlığını arttıracaktır. Kara tahtanın boyu da sınıftaki bütün çocukların ihtiyaçları doğrultusunda uyarlanmalıdır. Ulaşılabilirlik sadece sınıfla yeterli olmayıp, beraberinde bütün okul içinde farklı düzenlemelerin yapılmasını öngörür. Okulun içi ve çevresinde bulunan kaldırımlar, basamaklar, lavabolar, kantin ve farklı derslikler içeren laboratuvarları içeren yerlerde bütün çocukların yararlanabileceği biçimde düzenlenmesi ile buna uygun uyarlanma gerekir. Ulaşılabilirlik ile birlikte sınıfta var olan araç-gereç ve materyallerinin düzenlerinin farklılaştırılması da sınıfa paydaşlığı eksi yönde etki eden diğer bir noktadır. Dersliklerde araç-gereç ve malzemeleri bulunduğu yerden kaldırmak gerekli olduğunda kaynaştırma öğrencilerine yeni yerleri ile ilgili fikir ve önerileri alınmalı, kaynaştırma öğrencileri değişikliklerden bilgi sağlamalıdır. Öğrencilerin sınıfta oturma yerleri de öğrenimde fiziki uyarlamalar içinde olmakla beraber öğrenme üzerinde etkili olan bir başka faktördür. Çoğu kaynaştırma öğrencisi için daha rahat oturma düzeni ön gruplardır. Kaynaştırma olan kişinin ön taraflarda oturması önce dersi görmesini ve duymasını rahatlatır sonra da öğretmenin öğrencileri daha rahat takip etmesine imkan verecektir. Kaynaştırma olan çocukların oturma planı yapılırken pencereye yakın, portmantonun önü ve ya ısıtıcıların yakınında olmama gibi özellikler göz önünde bulundurulmalıdır. Cama yakın duran bir kaynaştırma talebesinin dışarıdaki ses ve görüntü dikkatini bozabilirken askılık kenarına oturan bir öğrenci ise dikkatini askıya asılan kıyafetlere dikkatini vererek dersi kaçırabilir. Bu durumda çocukların fiziki olarak oturma yerleri ayarlanırken öğrencinin yaşadığı zorluk dikkate alınmalıdır. Fiziksel çevrenin uyarlanmasında önemli olan son nokta ise sınıf içinde bulunan materyallerin göz yormayan ve dikkati dağıtmayan yerlere konulmasıdır. Dersliklerde var olan

münebbihlerin sayısı da kaynaştırma öğrencisinin ihtiyaçları uyarınca başkalık arz etmelidir. Duymayan kaynaştırma öğrencisinin sınıfta var olması pozisyonunda çok sayıda görsel araç-gerecin uygulama konulması, bir başka engel türü olarak öğrenme zorluğu olan bir öğrenci içinde kavramların gerçeğe yakın malzemeler konularak farklı engel türüne bağlı farklı materyaller sınıfın fiziki özelliklerine uygun ve dikkat ve göz yormayacak şekilde konulmalıdır. Ayrıca sınıfın temizliğine özen gösterilmeli ve gürültüden uzak ses karışıklığı olmayacak şekilde pencereler havalandırılıp açık bırakılmalıdır. (Sucuoğlu, Kargın 2010).

2.2.4.Kaynaştırma/Bütünleştirme Eğitiminin Bileşenlerini Etkileyen Çevresel Başlıklar

Öğretimde sınıftaki ve okuldaki fiziksel adaptasyon, yaşlılarından farklı eğitim ihtiyaçları bulunan kaynaştırma öğrencilerin sınıfta ve okulda yapılması planlanan aktivitelere aktif katılımı arttırmak için farklı düzenlemelerin uyarlanarak devam etmesidir. Eğitim insanın bir durumda daha iyi duruma çıkması için yapılan düzenlemelerdir. İnsan tüm özellikleriyle var olduğu ortama, topluma ya da hayatını sürdürdüğü fiziksel duruma bağlıdır. Konum anlamında eğitim kurumunda fiziki durum bireylerin iç yaşantılarını, sağlık sıhhatlerini ve gelişimlerini iyi ya da kötü anlamda kendilerine yansıtmaktadır, haliyle bu okul iç ve dış ortamlarında bilhassa kaynaştırma öğrencilerini ve öğretmenlerini konuya dahil etmektedir. Eğitim ve öğretim çalışmalarının olduğu eğitim kurumlarında bu konu çerçevesinde titizlikle üzerinde durulması ve ihtiyaçlar doğrultusunda uyarlamaların gerçekleştirilmesi eğitimin değerini ve seviyesini yükseltmede artı rol oynayacaktır. Bundan dolayı okullarda oturma şeklinden, talebe sayısına, renk ayarına(uyaran),olması gereken doğru oranda ısı ve ışık seviyesine, temizliğe, çok ses olmamasına, sınıftaki görüntüye kadar birden fazla fiziksel ortam faktörlerini dikkate alarak düzenlemeler yapılmalıdır. Okul binasının kaynaştırma öğrencilerinin ihtiyaçlarına göre planlamasının yapılması aynı zamanda öğretmenlerin, velilerin ve okul ziyaretçilerinin rahat hareket edebileceği yer olması gerekir. Bu şekilde okul içi fiziki zenginleşme sağlanır. (Sucuoğlu, Kargın 2010).

3.YÖNTEM

3.1.Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada kaynaştırma öğrencilerinin sınıftaki fiziki engellerin daha iyi öğrenilmesi amacıyla nicel ve nitel yöntemler birlikte yer almıştır. Karma yöntemlerde bir yöntemden sağlanan verilerin detaylandırılması, sunulması, bilgilerin çoğaltılması ve doğruluğa ulaşması zamanında bir başka yöntemin sonuçlarını da kullanma “Tamamlayıcı Karma Yöntem” adını almaktadır. Amaç hem olayı değişik açılardan ölçmek hem de ayrıntılı

olması için kullanılmış olup her bir veri analizi türü bir diğeriyle bütünleşmiştir.(Şahan, Uğurlu, Özdemir, & Nazik, 2021).

Araştırmada karma model kullanılmış olup nitel araştırma yöntemlerinden görüşme ve gözlem yöntemi, nicel araştırma yöntemlerinde ise anket tekniği kullanılmıştır. Bu araştırma, sınıfında özel gereksinimli öğrencisi olan sınıf öğretmenlerinin sınıf içinde fiziki engelleri ve bu engellere yönelik çözüm önerilerini saptamayı doğruladığından fenomenolojik (olgu bilim) modele dayalıdır. Olguların derinlemesine araştırılmasında fenomenolojik model araştırma modelinde kullanılabilir olup deneyim ve bilinç arasındaki ilişkiyle ve günlük yaşamda bireylerin kendi öznel deneyimin sürecini yansıtmaktır. Şahan, Uğurlu, Özdemir & Nazik, (2021)

Bireysel deneyimleri açıklamaya çalışmak araştırmamızın içerik bağlamında özgün bilgiler içerdiğinden bu model kullanıma uygundur. Görüşme ve gözlem yöntemi fenomenolojik modele dayalı çalışmalarda kullanılan betimsel model yöntemlerinden bir tanesidir. Görüşme, önceden planlanmış ve önemli bir amaca yönelik yapılması amaç edinilen, karşısındaki kişiye soru sorma yöntemiyle cevaplar alan karşılıklı etkileşime uzanan bir iletişim dizinidir. İfade de açıklanan bu süreç, birbirleri ile karşılıklı yapılacak iletişimin devam eden, sürekli ve dinamik bütünlüğünü gösterir. Bu dinamik süreç, karşılıklı bir etkileşime bağlı olmayı amaçlar. Görüşme zamanının planlı ve amaçlı olması farklılığı ise görüşme tekniğini, bir muhabbet ortamından ayırır ve onu amaca yönelik planlanmış bir veri toplama hedefi haline getirir. Gözlem yönteminde okul çevresi ve sınıf içi fiziki engeller belli süreler aralığında kayıt yapmak ve not almak amacıyla kullanılır. Doğruluk ve hassasiyet anlamında daha fazla bilgi almak için bu yönteme yer verilmiştir. Görüşmede ise amaçlanan soru ve cevap yöntemi veri toplarken bir ilişkiyi kurma ve veriye ulaşma yöntemi olarak doğrulanabilir. Gök, (2013).

Anket tekniği ise belli seçeneklerin olduğu ve bunlardan birinin seçilmesinin istendiği kapalı uçlu sorulardan oluşan nicel veri toplama yöntemi olarak karma model içerisinde doğruluğu arttıran yöntemlerden biri olarak yer almıştır.

3.2.Araştırmanın Örneklemi

Araştırmanın örneklemi, 2022-2023 eğitim-öğretim yılında ORDU ili, ÜNYE İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı ortaokulda çalışmakta olan ve sınıfında kaynaştırma öğrencisi bulunan 20'si kadın (%60), 10erkek (%40) olmak üzere 30 sınıf öğretmeni

oluşturmaktadır. Örneklem içinde olan öğretmenlerin tercihinde ölçüt olarak sınıfında kaynaştırma öğrencisinin bulunması belirtilmiştir. Berkant & Atılgan, (2017).

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmanın veri toplama aracı görüşme, gözlem ve anket yöntemidir. Kaynaştırma Eğitiminde Sınıftaki Fiziki Engeller anketi 5'li likert şeklinde 10 sorudan oluşmaktadır. Şahan, Uğurlu, Özdemir, & Nazik, (2021). Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden görüşme yöntemi gerçekleştirildiğinden, veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu düzenlenmiştir. Yarı yapılandırılmış olarak araştırmada kullanılan görüşme formu, demografik bilgilerin ve araştırma alt problemini içeren sorularının yer aldığı iki kısımdan meydana gelmektedir. Kaynaştırma öğrencisi olan sınıf öğretmenlerinin sınıfında öğrencileri ile ilgili yaş, cinsiyet, sınıf ve yetersizlik türü hakkındaki bilgiler de görüşme formunda olmayıp konuşma esnasında görüşme kayıtlarında yer alacaktır. Veri toplama aracı olarak kullanılan yarı yapılandırılmış görüşme formuna başlamak için önce “Kaynaştırma Eğitiminde Sınıftaki Fiziki Engeller” konulu makaleler incelenmiştir. Ardından araştırmanın amacı ön planda tutularak, araştırmaya yardımcı olacak görüşme soruları oluşturulmuştur. Sorular açık ve net olarak yazılmıştır. Sorular her şekilde verilen cevapların yanlı olmayacak objektif biçimde şekillendirilmiştir. Şahan, Uğurlu, Özdemir, & Nazik, (2021)

Görüşme formu uzman görüşüne başvurularak netlik kazanmıştır. Araştırmada alanında uzman görüş ve önerilerine bağlı görüşme formu kesin olarak yapılandırılmıştır. Görüşme formu ile ilk olarak iki uygulamayla başlatılmıştır. Sınıflarında özel gereksinimli çocukları olan ve araştırmaya katılmayan fakat kaynaştırma öğrencisi olan üç sınıf öğretmeni ile birebir görüşme sağlanmıştır. Bu görüşmelerde yapılan açıklamada sınıf öğretmenleri kendilerine sorulan tüm soruların açık ve net olarak cevaplanabilir olduğunu söylemişlerdir. Görüşme sonunda sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimindeki öğrencilerin fiziki engelleriyle olan tüm görüşme formuna son şekli vermek üzere hazırlanacaktır. Batmaz & Çermik, (2019). Kaynaştırma öğrencilerinin sınıflarındaki fiziki engellere ilişkin gözlem formu; Araştırmada gözlem tekniği hayatın içinde doğal ortamda kaynaştırma öğrencilerinin sınıf içi ve okul içi yaşananların ortaokuldaki sınıf öğretmenlerinin sınıftaki fiziki engellere yönelik sorulan derecelere göre doğal ortamda izlenerek sonuçların kaydedilmesi tekniğidir. Bu yöntem çoğu zaman görüşmeler tarafından toplanan verilerle bütünleştirilmesi amacı ile kullanılmaktadır. Sökmen, Yıldırım, & Kök, (2019). Ayrıca nicel bağlamda araştırma kapsamında veri

toplamak amacıyla anket yöntemi kullanıştır. Oluşturulan sorular velilere yönelik olarak da hazırlanmış olup içerik analizi yapılarak veriler analiz edilecektir.

3.4. Veri Toplama Süreci

Araştırma boyutunda verileri toplamak hedefi ile üç ölçme aracı kullanılmıştır:

3.4.1. Kişisel Bilgi ve Görüşme Formu

Kişisel bilgi ve görüşme formu araştırmaya gönüllü katılan öğretmenlerin kişisel ve çalışma davranışları ile bilgilerini almak ve sorunları belirlemek amacıyla geliştirildi, düzenlendi. Görüşme formunun geliştirilmesinde uzman görüşünden yararlanılmıştır. Bu formda 5 kişisel bilgi, 7 sınıftaki fiziki engeller ile ilgili toplamda 12 soruya yer verilmiştir. Bu sorularda; öğretmenlerin, cinsiyet, medeni durum, mesleki kıdem, okuldaki görev yılı, branş, öğrenim gören sınıf sayısı ve sınıfın malzeme araç-gereçleri ile farklı engel gruplarından özel gereksinimli öğrenciler ile ilgili sınıfta ve okuldaki fiziki engeller ile ilgili bilgiler istenmiştir, görüş ve öneriler alınarak araştırmaya yön verecek bilgiler eklemiştir. Bu hedefe yönelik, araştırmacı tarafından hazırlanan kaynaştırma eğitiminde fiziki engellerin neler olduğunu öğrenmeye yönelik yarı yapılandırılmış bir görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formunun geliştirme sürecinde ilk olarak ilgili konu, kavram incelenip araştırılmış, sonrasında alan uzmanlarının görüş ve önerileri ile oluşturulmaya başlanmıştır. Tüm inceleme ve görüşler alınıp konuya uygun görüşme formunda sorulabilecek nitelik taşıyan öncelikle demografik bilgiler içeren 5 soru sonrasında araştırma konusunu oluşturan 7 maddeden oluşan toplamda 12 soru hazırlanmıştır. Görüşme formu; danışman uzman görüşü ve özel eğitim alan uzmanlarının son görüş ve önerileri ile oluşturulmuştur. Bu formun uygulanabilirliğini görmek için ilk olarak üç özel eğitim öğretmeniyle pilot uygulama yapılmış ve hazırlanan formun uygulanabilirliği sabit kılınmıştır. Görüşme formu başlangıçta beş maddelik demografik sorulardan uygulanmaya başlanmaktadır. Ayrıca, bu beş soru maddesine ilaveten 7 araştırma kapsamında olan konunun görüşme soruları da oluşturulmuştur. Görüşme öncesinde öncelikle okul müdürü ve idaresinden izin alınıp buna uygun gün ve saat kararlaştırılmış olup görüşmelerin gönüllülük esasına dayanılarak öğretmenlerin katılımcı olacağı söylenmiştir. Araştırmacı, görüşmelere başlamadan önce öğretmenlere araştırma konusu hakkında ön bilgilendirme yapmıştır. Bu kapsamda araştırmanın verileri istenen tarihte kaynaştırma öğrencileri olan sınıf öğretmenleri ile Nisan – Mayıs 2023 bahar döneminde yüz yüze görüşmeler yoluyla toplanmıştır. Görüşmeler süresince katılımcılara hiçbir yönlendirme veya etkileme yapılmamış, katılımcıların düşüncelerini rahat bir şekilde

ifade etmeleri sağlanmıştır. Görüşme süresi ortalama 1-5 dakika arasında sürmüştür. Görüşme sırasında bu verilerin kaybolmaması durumunda ses kayıt cihazının devreye girmesi için öncelikle okul müdüründen sonrasında katılımcı öğretmenlerden izin alınmıştır.

Nitel verilerin analiz aşamaları kodlama, kategorileştirme ve temaları belirlemeden oluşmaktadır. Araştırmada katılımcıların kimliklerini gizli tutmak için ilk olarak kodlama yapılmıştır. Her bir katılımcı için sayısal bir “Ö” kodu kullanılmıştır. Tablolarda kullanılan “f” sayısı, ilgili tema ve kodlamalar için görüş bildiren kişi sayısı anlamına gelmektedir. Verilerin analiz edilmesinde içerik analizi yapılmıştır. İçerik analizinde, analize konu olan görüşme metninin içindeki ana tema ve kavramlar en önce ayıklanmaya başlanır. Görüşme formundan çıkartılan anlam ve kelimeler ya da kavramların ne anlama geldiği ayrıntılı analiz yapılır ve görüşmede ya da gözlem içeriği için varılmak istenen amaca doğru tespitler ortaya çıkar. Bu amaçla, toplanan verilerin temalara ve kategorilere çevirme aşamasında kodlamalardan yararlanılmıştır. Önemli olan kodlamanın doğru tutarlı olmasıdır. Analiz kapsamında katılımcı gönüllü öğretmenlerden alınan veriler iki hafta ara ile ayrı ayrı analiz edilmiştir. Analiz sonucu ortaya çıkan tema ve kategorilerde birliktelik sağlanması için danışman hocanın analizleri ve görüşleri dikkate alınarak araştırmanın nitel boyutunu oluşturan sonucundan öne çıkan görüş, düşünce ve kategoriler doğrudan alıntılarla desteklenmiştir. Sevim & Atasoy, (2020). (EK1)

3.4.2.Demografik Özellik Tablosu

Cinsiyet	Medeni	Mesleki Kıdem	Öğretmen	Mezun Olunan Okul
Erkek 17	Evli 33	0 – 6 0	21 – 30 1	Eğitim fakültesi 14
		6 – 10 3	31– 40 14	Fen edebiyat 12
		11 – 15 5	41 – 50 16	Eğitim yüksek okulu 2
Kadın 16	Bekâr 0	16 – 20 12	51 – 60 2	Eğitim enstitüsü 2
		21ve üzeri 10	60ve üzeri 0	Lisans tamamlama 2
				Öğretmen okulu 1
Toplam 33	Toplam 33	Toplam 33	Toplam 33	Toplam 33

33 öğretmen araştırmaya katılmıştır. Gönüllü katılımcı öğretmenlerimizden 16 erkek 14 kadın olup 33 kişi de evlidir. Öğretmenlerin çoğunun yaş seviyeleri 41-50 aralığında olup

mesleki kıdemlerinde daha çok 16-20 ve 21 ve üzeri olarak görülmektedir. Öğretmenlerimizin çoğu eğitim fakültesi mezunu olup kendi branşlarında eğitim vermeye devam etmektedirler.

Testin Güvenirliği

Güvenirlik	Madde güvenirliği	Soru sayısı
,751	,769	10

Maddelerin iç tutarlılığının bir ölçmek için Cronbach alfa katsayısı alınarak ve ölçeğin 0,751 çıkmasıyla ankette bulunan maddelerin 0.7den değeri büyük çıktığı analiz edilmiştir. $0.60 < ,751 < 0,80$ aralığında olan anket sorularının bu sonucu ölçeğin oldukça güvenilir olduğunu göstermiştir. Ölçekte bulunan maddeler homojen yapıdadır. Cronbach alfa kat sayısı yüksek olduğu için maddelerin birbiriyle tutarlı ve bir o kadar da aynı özelliği ölçen maddelerden meydana geldiği sonucuna ulaşılmıştır. Testin oldukça güvenilir olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

3.4.3.Araştırmaya Katılanların Demografik Özelliklere Göre Dağılımı

Bu bölümde, Ordu/Ünye ilçesinde Milli Eğitimde görev yapan ve kaynaştırma eğitimi öğrencisi bulunan ortaokul sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimi veren sınıflardaki fiziki engeller ve bu engelleri önlemek için uyguladıkları metotları ortaya çıkarmak kendi görüşlerinden elde edilen bulguları analiz edilip bu bulguların yorumları yapılmıştır. Araştırma kapsamında yapılan görüşmelere 30 sınıf öğretmeni katılmıştır. Görüşme soruları iki ana bölümden oluşmaktadır. Öğretmenler görüşme sırasına göre; Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö21, Ö22, Ö23, Ö24, Ö25, Ö26, Ö27, Ö28, Ö29, Ö30, Ö31, Ö32, Ö33 olarak gösterilmiştir.

Öğretmenlerin cinsiyet, medeni durum, meslekteki kıdemleri, eğitim düzeyi değişkenlerine göre dağılımı tablolarda şu şekilde gösterilmiştir;

3.4.5.Demografik Yaş Betimsel Analiz Tablosu

Yaş	f	%
20 yaş ve altı	6	9,1
21-30	4	6,1

31-40	37	56,1
41-50	19	28,8
Toplam	66	100,0

Araştırmaya katılan toplamdaki 66 kişinin çoğunluğu olan 37 sinin 31 ila 40 yaş aralığında olduğu ve cevaplarda geçerli yüzdenin %56,1 e ulaştığı görülmektedir. Bir diğer çoğunluğun ise 19 kişiden oluşup 41-50 yaş aralığında olduğunu göstermektedir. Diğer katılımcılardan 20 yaş ve altı 6 kişi,21-30 yaş aralığında olan kişi sayısı 4 olup testin geçerliliğinin tüm katılımcılar tarafından sağlandığını göstermektedir. Test katılımcılar %100 tarafından geçerlidir.

3.4.6.Demografik Cinsiyet Betimsel Analiz Tablosu

Cinsiyetiniz	f	%
Erkek	45	68,2
Kadın	21	31,8
Toplam	66	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin %68,2 si erkek,%31,8 kadar olan kısmı ise kadındır. Çalışmaya toplamda 66 kişi katılmıştır. Araştırmaya katılanların çoğu erkektir.

3.4.7.Demografik Medeni Durum Betimsel Analiz Tablosu

Medeni Durum	f	%
Evli	60	90,9
Bekar	6	9,1
Toplam	66	100,0

Araştırmaya katılan gönüllü kişilerin %90,9u evli iken 9,1 kadar olan kısmı ise bekardır. Araştırmaya katılan katılımcıların çoğu evli olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

3.4.8.Demografik Mesleki Kıdem Betimsel Analiz Tablosu

Mesleki Kıdem	f	%
1-5	8	12,1
6-10	17	25,8
11-15	13	19,7

16-20	12	18,2
21 ve üzeri	16	24,2
Total	66	100,0

Mesleki kıdemlerine baktığımızda çoğunluğun 25,8 oranında 17 kişiyle 6-10 yıllık mesleki kıdeme sahip iken 24,2 oranında kalan bölüm 16 kişiyle 21 ve üzeri mesleki kıdeme sahip kişilerden oluşmaktadır. 3.sırayı 19,7 bir dilimle 13 kişiden oluşan grup 11-15 yıllık mesleki kıdeme sahip iken, onu 18,2 oranıyla 12 kişiden oluşan grup 16-20 yıllık mesleki deneyimine sahip iken 12,1 oranıyla 8 kişi 1-5 yıllık mesleki kıdemle onları takip etmiştir. Çoğunluğun olduğu grup 6-10 yıllık mesleki kıdem olduğu tespit edilmiştir.

3.5. Sınıfında Kaynaştırma Öğrencisi Olan Sınıf Öğretmenlerinin ve Velilerin Karşılaştıkları Problemlere İlişkin Sorun Tespit Anketi

Anket, kaynaştırma öğrencisi olan sınıf öğretmenlerinin ve kaynaştırma öğrencilerinin velilerinin sınıfta ve okulda karşılaştıkları fiziki engellere yönelik öğretmen ve veli görüşlerini almak ve eksiklikleri tespit etmek amacıyla yapılandırılmıştır. Anket sorularının hazırlanmasında ve geliştirilmesinde konunun uzmanı olan kişilerin görüş ve önerilerinden yararlanılmıştır. Sorular, danışman desteğiyle sunulmuş ve önerilerinden faydalanılmıştır. Anket soruları ilk olarak Google Forms üzerinde 33 kişilik bir öğretmen grubuna uygulanmıştır. Daha sonra da bu form 33 gönüllü kaynaştırma öğrencilerinin velilerinin gönüllülük esasına dayanarak işaretlenmiştir.

İnternet üzerinden Google Forms uygulaması sonucunda, anket öğretmenler ve velilerle link üzerinden paylaşılarak uygulanmaya başlanmıştır. https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSfpCgSU3ThemRTafOjF26E06NZtAPAbBJx370dWkAouhBR4OQ/viewform?usp=sf_link

Ankette toplamda 10 soru bulunmaktadır. Soruların cevapları 5 likert olan tamamen katılıyorum/katılıyorum/ kararsızım/katılmıyorum/hiç katılmıyorum şeklindedir. Ankette sorulan sorular farklı engel gruplarından kaynaştırma öğrencisi olan sınıf öğretmenlerinin karşılaştıkları fiziki engelleri tespit etmeye yöneliktir. (EK-2)

3.6.Öğretmen Gözlem Formu

Araştırmanın ikinci nitel ölçme boyutunu oluşturan ve araştırmaya katılan özel eğitim öğretmenlerinin okullarında kaynaştırma uygulamalarının durumu, sorunları ve kaynaştırmaya yönelik okul, öğretmen, sınıftaki fiziki engellere yönelik bilgiler ve velilere

ilişkin görüşleri tespit edilmek amacıyla 2.dönem (bahar dönemi) gözlem formları bırakılmıştır. Bu gözlem formunda araştırmaya dahil okul ve çevresinin kaynaştırma öğrencilerinin fiziki şartları doğrultusundaki göstergeler ölçüsünde derecelendirmelerini ve 4 likertli sürekli/sıklıkla/ara sıra/hiç cevapları ile 10 soruluk gözlem formları uzman rehberliğinde hazırlanarak yine okul içerisinde toplamda 50 öğretmen içerisinde 33 kişiye gönüllülük esasına dayalı olarak formları doldurularak araştırmacıya verilmesi sağlanmış ve bu sorular içerisinde daha çok kaynaştırma öğrencilerine yönelik okul ve sınıftaki fiziki engeller ile ilgili eksiklikleri belirlemeye yönelik bu 10 soru sınıflarında kaynaştırma öğrencisi olan 33 öğretmen tarafından gönüllülük esasına dayalı olarak cevaplar alınmıştır. Araştırmaya nitel veri kapsamında gözlem formu da eklenmiş ve 2.Dönem başında bahar dönemi için kaynaştırma sınıflarına giren sınıf öğretmenlerine Nisan ayı sonuna kadar gözlem sonuçlarını forma doldurmaları istenmiştir. (EK-3) Tablo 3.6.1.'de gösterilmiştir.

3.6.1.Gözlem Formu Analizi

Fiziki Engeller	Sürekli	Sıklıkla	Ara sıra	Hiç	Toplam
No	f	f	f	f	f
1	10	5	10	8	33
2	8	15	6	5	33
3	19	8	3	3	33
4	12	13	4	4	33
5	22	8	3	0	33
6	7	18	5	3	33
7	7	13	7	7	33
8	20	6	2	5	33
9	7	14	7	5	33
10	6	16	3	3	33

3.7. Verilerin Analizi

Ölçme araçlarıyla kaydedilen veriler önce bilgisayar ortamına excel olarak aktarılmış; betimsel analiz için gerekli olan frekans, ortalama ve yüzdelik hesaplarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Verilerin istatistik analizleri SPSS 20.00 paket programı ile çözümlenmiştir.

Verilerin analizinde anket maddelerine verilen cevapların demografik özelliklerinin yanı sıra okuldaki görev yılı, mezun olunan okul, branş, kurumdaki konumu, görev aldığı sınıf, kaynaştırma eğitimi ile ilgili herhangi bir hizmet içi eğitim alıp almama ve BEP hazırlamakla ilgili hizmet içi bir seminer alıp almama ,öğretmenin donanımını da anlamayı içeren betimsel değerlerinin yanı sıra, sınıfında kaynaştırma öğrencisi olan öğretmenlerin sınıfta veya okulda karşılaştıkları fiziki engel ve problem ifadelerine verdikleri cevapların öğretmen ve veli ile birlikte yapılan grupta bağımsız t testi değişkenine göre nasıl bir dağılım sergilediğini belirlemek amacıyla tablolara yer verilmiştir. Gerekli tespitler yapılmıştır. Güzel, (2014).

Katılımcı gönüllü öğretmenlerin araştırmaya dair her bir soruya verdikleri yanıtlarla değişkenlik gösteren ya da aynı kalan durumları tespit etmek ve araştırma verilerini görüşme ve gözlem sorularının içerik analizi yoluyla açıklamak için betimsel analiz tekniği kullanıma uygun bulunmuştur. (Anılan & Kayacan, 2015). Tespit edilen verilerin analiz edilmesinde ise betimleyici istatistik göz önünde tutulmuş çalışmaya yön vermiştir. Çalışmanın ilk aşamasında, gönüllü katılımcı öğretmenlerle yapılan görüşmeler yazılı hale getirilmeden önce eksiksiz olarak ses kayıtları dinlenmiş, araştırma kapsamında uygun görülen cevaplar katılımcıların farklı görüşlerine bağlı olarak tek tek görüşme formlarında ayrı ayrı oluşturulmuş, bilgisayar ortamında nesnel kaydı sağlanmıştır. Çalışmanın diğer kısmında, araştırma görüşme soruları ve araştırmanın kuramsal çerçevesi belirlenmiş olup buna uygun tablolar oluşturulmaya başlanmıştır. Bu doğrultuda verilerin hangi temalar altında yer alacağı tespit edilmiştir. Elde edilen veriler çoğunluk görüş başlığı adı altında grupta yapılarak ilgili görüşme sorusunun altına kişi tercih sayılarına göre kodlamalar yapılarak tablolar oluşturulmuştur. Görüşme sorularının her biri araştırma konusu kapsamında ana temalar olarak belirlenmiştir. Çalışmanın son kaydetme sürecinde de, araştırmadan ortaya çıkan alınan veriler analiz edilerek okunduktan sonra katılımcıların görüşleri doğrultusunda sonuca yönelik tablolar ortaya çıkmıştır. Tablolarda çıkan sonuca göre yapılan analizlere kanıt göstermek amacıyla araştırma geçerliliğinin ve güvenirliğinin tespiti katılımcı gönüllü öğretmenlerden öne çıkan nesnel alıntılar sonucu yer alan tablolarda verilmiştir. Alıntılarda katılımcıları tanıtan kodlamalar ve bunun söyleminin yazıldığı tırnak içinde söylenen veriler bulunmaktadır. Sorular 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 şeklinde kodlanmış olup sınıfında kaynaştırma öğrencisi bulunan sınıf öğretmenler ‘Ö’ koduyla betimsel analiz için seçilen kodlamalardan başlıca ikisi olarak yer almaktadır. Duran & Ülküer, (2021).

Araştırma verilerinin alınması bittikten sonra uygulanan formlar, anket ve görüşme tekrar kontrol edilmiş ve hatalı doldurulan bir ölçek olmadığı anlaşılmıştır.

Araştırma karma yöntemli bir araştırmadır ve nitel veri kapsamında görüşme, gözlem verilerinin betimsel içerik analizi ile birlikte nitel olarak öğretmen ve velilere verilen Google form üzerinden yapılan anket verileri, SPSS 20.00 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma hedefleri olarak kişisel bilgi formunda yer alan demografik bilgilerin, araştırmaya katılan gönüllü öğretmenlerin konuya dair donanımlarının ve kaynaştırma eğitimine dair bilgi düzeylerinin, kaynaştırma uygulamalarında sınıf içinde ve okul çevresinde karşılaşılan fiziki engellerin neler olduğuna dair cevapların dağılımları, ortalama, yüzde ve frekans değerleri hesaplanarak sonrasında ise öğretmen-veli cevapları bağımsız t test yapılarak karşılaştırmaların anlamlılığı belirlenmiştir. Ayrıca öğretmen görüşme formunda yer alan açık uçlu sorular, içerik analizi yoluyla tablolara dönüştürülerek sayılar ve kodlarla yazılmıştır. Ünal, & İflazoğlu Saban, (2014). Ses kayıt cihazlarında yer alan kayıtların hiçbirisi değiştirilmeden bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Dokümanlar danışman ve özel eğitim uzmanı tarafından incelenmesi istenip görüş ve onayları alınmıştır. Dokümanlar sonucunda 66 sayfa net veri alınmış ve elde edilen bu veriler kodlara ve temalara ulaşılmıştır. Veriler araştırmacı tarafından nicel ölçümler ışığında excele aktararak ayrıntılı ve bağımsız bir şekilde analizi sağlanmış ve kişilerin verdiği cevapların kodlaması yapılarak tercih edilen sayı, frekans, yüzdelik, ortalama ve dağılımları betimsel analiz yoluyla SPSS nicel ölçümle tablo haline getirilmiştir. Koç & Gürgür, (2021).

Araştırmanın geçerliği ve güvenilirliği; gönüllü katılımcı öğretmen ve veliler ile şeffaf şekilde yapılan görüşmelerden alınan verilerin detaylı olarak verilmesi ve katılımcıların görüşleri bulguların yorumlanması aşamasında doğrudan alıntı yapılarak, görüşler hem kod hem temalara ayrılarak uzman görüşleriyle de desteklenerek sağlanmıştır. Önemli olan nokta kodlamalar arasındaki tutarlılığın incelenmesinde olmuştur. Araştırmadaki bulgular betimsel analiz yöntemi ile çözümlenmiştir. Bir nitel analiz çeşidi olan betimsel analizin amacı, verileri irdelemek, içeriğini çözümlmek, anlamlandırmak ve ortaya çıkan sonucu göstermeye çalışmaktır. Ortaya çıkan veriler , analiz aşamasında ayrıntılı incelenir, gruplara ayrılır ve bu temalara göre yeni kavramlar veya kodlamalar ortaya çıkarılır. (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Nitel araştırmalar ve nicel araştırmalardan oluşan karma yöntem oldukça detaylı fakat ilgili sorunların anlaşılmasına bu şekilde yardımcı olmakta ve desteklemektedir. Verilerin analizi esnasında, katılımcı öğretmenlerin ve velilerinin kimlikleri ve görev yaptığı okulun ismi gizli tutulmuş bu duruma dikkat edilmiştir. Bu amaçla verilerin analizi yapılırken görüşme formu

ve gözlem formu doldurulan her bir öğretmene Ö1, Ö2, Ö3,Ö4,, Ö33 e kadar olacak şekilde kodlar verilmiş ve görüş sayıları da (f) sembolü ile gösterilmiştir.

Çalışmanın ahenkli ve uyumlu olması için ilk olarak görüşme sorularına her katılımcının verdiği yanıt kaydedilerek tek tek kodlanmıştır. Verilerin analizi tablolaştırılıp yorumlandıktan sonra, araştırma konusunun alt problemleri anket, gözlem ve görüşme sorularıyla ilişkilendirilerek bulgular ortaya çıkmıştır. Bulgulardan elde edilen tema, kod ve bunları söyleyen kişilerin oluşturduğu frekans değerleri tablolaştırılmış, sorulara verilen tüm cevaplar ayrıntılı incelenerek detaylı olarak veriler betimlenmiştir. Araştırmanın sonuna doğru ise alınan verilerin ayrıntılı incelenmesinin sonuçları değerlendirilmiş ve kesinliği açıklanan bulgulara göre öneriler sunulmuştur. Ayrıca alt problemlere ilişkin öğretmen ve veli görüşleri google form üzerinden excele dönüştürülerek SPSS 20 programıyla doğrudan alıntılanarak betimsel değerler frekans, yüzdelik ve ortalama değerler gösterilerek ,anket ve gözlem formları ile de sorular birbirleri ile desteklenip ilişkilendirerek; hem nitel hem nicel olarak araştırılan karma yöntem ile geçerliliği yüksek kişiler ve ölçekler tarafından güvenilir ayrıca da araştırmanın hedeflerine ulaşmasını sağlamıştır.

3.7.1.SPSS BETİMSSEL ANALİZLER TABLOSU

Analize uygun şekilde doldurulmuş olan görüşme ve gözlem formlarının belirlenmesinden sonra, SPSS 20 programında veriler bilgisayar ortamına girilmiş, betimsel değerlerinin sunulabilmesi için, frekans analizi ve yüzde hesaplaması yapılmıştır. İlk olarak demografik özellik tablosu sonrasında da bağımsız t testi uygulanarak öğretmenlerin cinsiyetlerine ve katılımcı farklılıklarına göre (öğretmen-veli) görüşlerinin arasında farklılık olup olmadığı incelenmiştir.

3.7.1. SPSS Betimsel Analiz

Soru	Gruplar	N	Mean	t	p
-------------	----------------	----------	-------------	----------	----------

1	Öğretmen	33	,063	,307	,761
	Veli	33	,063	,307	,761
2	Öğretmen	33	,188	,646	,523
	Veli	33	,188	,646	,524
3	Öğretmen	33	,063	,173	,864
	Veli	33	,063	,173	,864
4	Öğretmen	33	-,125	-,520	,607
	Veli	33	-,125	-,520	,607
5	Öğretmen	33	,2500	1,257	,219
	Veli	33	,2500	1,257	,219
6	Öğretmen	33	-,063	-,196	,846
	Veli	33	-,063	-,196	,846
7	Öğretmen	33	,500	1,585	,123
	Veli	33	,500	1,585	,124
8	Öğretmen	33	,813	2,460	0,20
	Veli	33	,813	2,460	0,20
9	Öğretmen	33	,438	1,155	,257
	Veli	33	,438	1,155	,257
10	Öğretmen	33	,000	,000	1,000
	Veli	33	,000	,000	1,000

4.BULGULAR ve YORUM

Araştırmanın bu bölümünde, araştırma yapmak için belirlenen alt problemlere göre edinilen verilerin analizi sonucunda ulaşılan bilgilere, problemlerle ilgili öğretmenlerin görüşlerine ve bulguların sonuçları hakkında bilgilere yer verilmiştir.

4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın ilk alt problemine yönelik olan “Kaynaştırma eğitimi öğrencisi bulunan ortaokul sınıf öğretmenlerinin sınıflarındaki fiziki engelleri nelerdir?” sorusuna verilen

öğretmenlerin oluşturduğu gönüllü katılımcı öğretmenlerden elde edilen veriler detaylandırılmış ve konuya bağlı cevaplar doğrultusunda ilgili temalar ve kodlar oluşturulmuştur. Araştırmanın çözümlenmesinden oluşturulan temalarla ilgili veriler Tablo 4.1.1.'de gösterilmiştir.

Tablo 4.1.1. Kaynaştırma eğitimi öğrencisi bulunan ortaokul sınıf öğretmenlerinin sınıflarındaki fiziki engeller

Sıra	Temalar	Öğretmenler	f
1	Sınıfların kalabalık olması	Ö2,Ö3,Ö6,Ö11,Ö16,Ö18,Ö19,Ö22,Ö29,Ö30	14
2	Ses, gürültü çokluğu	Ö12,Ö17,Ö21,Ö26	4
3	Zaman yönetimi	Ö7,Ö8,Ö9,Ö23,Ö24,Ö27	6
4	Malzeme eksikliği	Ö1,Ö4,Ö5,Ö10,Ö13,Ö28	6

Tablo 4.1.1.de görüldüğü üzere öğretmenler kaynaştırma eğitimi sınıflarındaki en büyük fiziki zorlukların genel olarak ortaokul bünyesinde en fazla sorunun sınıfların kalabalık olmasından yana olduğunu ve bu yüzden kaynaştırma öğrencilerine sıra gelmediğini, kalabalıkta kaybolduklarını söylemişlerdir. Diğer katılımcı öğretmenler ise ses, gürültü çokluğunun da kalabalık sınıflarla ileriye doğru gitmesi, öğrencileri duyamaması; zaman yetersizliğinden ötürü bireysel ilgilenememeleri, malzeme eksikliği, onlara ek yardımcı kitap ve görsellerin olmayışı ve yine kalabalık olmalarından ötürü bireysel farklılıkların göz ardı edildiği sınıflarda öğretmenlere kaynaştırma öğrencileri için destek eğitim odalarının aktif sürece dahil edilmemesi öne çıkan temalar arasında yer almıştır. Öğretmenler bu açıklamaları ile kaynaştırma eğitiminin neden eksik kaldığına dair duygu ve düşüncelerini ortaya koymuş aslında kaynaştırma için gerekli önemli olan faktörlere değinmişlerdir.

Kaynaştırma eğitimi öğrencisi bulunan ortaokul sınıf öğretmenlerinin sınıflarındaki fiziki engeller hakkındaki görüşleri şu şekilde sıralanmıştır:

“Sınıfların kalabalık olması onlara özel zaman ayırmamıza engel oluyor. Sınıf içerisinde fiziki uyarlamalar yapıldığını düşünmüyorum. Sınıflar kalabalık olduğu için kendimi de bu konuda yeterli görmüyorum.”(Ö29)

“Sınıfta fiziki uyarlamaları yaptığımı düşünüyorum fakat sınıf sayısının çokluğundan ötürü çıkan ses ve gürültüden ötürü kaynaştırma öğrencisini sınıfta uygun yere konumlandırarak en öne oturtuyorum.”(Ö26)

“Zaman yönetiminde iyi değilim sınıf zaten kalabalık olduğundan bireysel farklılığı olan öğrenciye süre yetersizliğinden ötürü zaman ayıramadığım gibi konuyu yetiştirmeye çalıştığım geri dönüt vermekte de zorluk yaşıyorum. Fakat sınıf içerisinde öğretmen olarak onlara kısıtlı da olsa görevler veriyorum.”(Ö27)

“Sınıfta fiziki anlamda duvarların temizliği, panoların özenle hazırlanmış olması ve ısınının, ışığın kaynaştırma öğrencileri rahatlığı anlamında önemlidir fakat onlar için destek kitapların olmayışı, konunun sık tekrar edilmemesi fiziki engelleri oluşturan sebepler arasında sayılabilir.”(Ö10)

Gözlem Formu

Fiziki Engeller	Sürekli	Sıklıkla	Ara sıra	Hiç	Toplam
Soru	f	f	f	f	f
1	10	5	10	8	33

Bir başka nitel ölçek olan gözlem formundaki ilk soruda ise sınıfta fiziki engel oluşturacak konumlamada öğretmenlerden gözlenmesi istenen maddede “Sınıfların duvarlarının temizliği dikkat dağıtmayı önleyecek niteliktedir.” Gözlenip incelenmesine yönelik cevaplarda 10 öğretmen (sürekli) 10 öğretmen de (ara sıra) diyerek grubunun nerdeyse bir yarısı olumlu yönde yarısı ise ara sıra cevabını vererek sınıfta duvarların temizliğinin dikkati az da olsa dağıttığını öne sürmüş ve sınıfta fiziki engel oluşturabileceğinin sinyallerini vermişlerdir. Buna yönelik olarak ise sınıfların duvarlarının dikkati daha az dağıtıcı, daha bakımlı hale getirilmelidir sonucuna ulaşabiliriz.

SPSS Analiz

Soru	Gruplar	N	Mean	t	p
1	Öğretmen	33	,063	307	,761
	Veli	33	,063	307	,761

Araştırmada yapılan karma desende nicel araştırma olan SPSS analizinde ise katılımcı gönüllü öğretmenler ve veliler ile yapılan ankette birinci alt probleme ait olan “Kaynaştırma eğitimi öğrencisi bulunan ortaokul sınıf öğretmenlerinin sınıflarındaki fiziki engelleri nelerdir?” sorusunu destekleyen öğretmenlerin bunu bilmesi için öncelikle alması gerekli eğitim semineri olan “Normal eğitim sınıflarında kaynaştırma öğrencisi olan öğretmenlerin eğitim paydaşlarıyla sınıfın fiziki koşullarını planlayabilmesi açısından kaynaştırma uygulamalarına ilişkin bilgilendirici hizmet içi seminerlere katılmalarının faydalı olabileceğini düşünüyor musunuz?” Sorusunun öğretmen ve puanları değerlendirilmiş ve anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. ($p>0,05$). Öğretmenlerin 18 i tamamen katılıyorum(x) cevabı verirken, velilerden katılıyorum(x)cevabını 15 kişi vermiştir. $0,761>0,05$ ($p>0,05$). Aynı zamanda ortalama ve t testi pozitif, homojen yapıda olup anlamlı olduğu görülmüştür. Bu sonuca dayanarak her iki grup sınıfın fiziki koşullarının düzenlenmesinin öncelikle öğretmenin bu konuda eğitilmiş ve bilinçli olmasının geçeceği yorumuna varılmıştır. Bu analizden hareketle iki grubun cevaplarının benzer olduğu ve sınıfın fiziki koşullarının düzenlenmesinin öncelikle öğretmenin bu konuda eğitilmiş ve bilinçli olmasının gerektiği görüşünde ortak bir paydada buluşulduğu görülmüştür.

4.2.İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemine yönelik olan “Kaynaştırma eğitimi öğrencisi bulunan ortaokul sınıf öğretmenlerinin sınıftaki fiziki engellerle karşı karşıya kaldıklarında başvurdukları metotlar nelerdir?” sorusuna verilen öğretmenlerin oluşturduğu gönüllü katılımcı öğretmenlerden elde edilen veriler detaylandırılmış ve konuya bağlı cevaplar doğrultusunda ilgili temalar ve kodlar oluşturulmuştur. Araştırmanın çözümlenmesinden oluşturulan temalarla ilgili veriler Tablo 4.2.1.’de gösterilmiştir.

4.2.1.Kaynaştırma eğitimi öğrencisi bulunan ortaokul sınıf öğretmenlerinin sınıftaki fiziki engellerle karşı karşıya kaldıklarında başvurdukları metotlar

Sıra	Temalar	Öğretmenler	f
1	BEP Dosyaları	Ö25,Ö28,Ö26,Ö13,Ö14,Ö18,Ö23,Ö24	8
2	Destek Eğitim Odası	Ö2,Ö6,Ö7,Ö11,Ö15,Ö15,Ö16,Ö17,Ö20Ö22,Ö3,Ö30	12
3	Sınıf içi uyarlamalar	Ö19,Ö14,Ö12,Ö28,Ö26,Ö25,Ö21,Ö4, Ö5,Ö9,Ö10,	6

4.2.1.Tablosunda görüldüğü üzere öğretmenlerin sınıfta fiziki engellerle karşılaştıklarında en fazla tercih ettiği metot bireysel farklılıklarından ötürü sınıflar kalabalık olup uygulanması zor olsa da BEP olmuştur. Dersleri zamanında bitirmek için bazı konuları hızlı anlatmak zorunda olduğundan kaynaştırma öğrencisine gerekli dönüt veremediğinden ötürü gerekli öğrencileri destek eğitim odasına ek ders vererek çare bulmaya çalışan öğretmenlerin yanı sıra sınıf içi uyarlamalarla sınıftaki fiziki engelleri önlemeye çalışan öğretmenlerimiz de yer alarak toplamda 3 ana tema en çok söylenen görüşler arasına girmiştir.

Kaynaştırma eğitimi öğrencisi bulunan ilkokul sınıf öğretmenlerinin sınıftaki fiziki engellerle karşı karşıya kaldıklarında başvurdukları metotlar nelerdir? sorusuna verilen öğretmenlerin görüşleri şöyle sıralanmıştır:

“Okulumuzda bir BEP formatı var fakat ben bilişim teknolojileri öğretmeniyim ve gerekli donanım olmadığından programı uygulayamıyorum bu sebepten ötürü kaynaştırma öğrencileri normal öğrencilerle aynı müfredat ve konularla derse katılmak durumunda kalıyor fakat anlayamadıkları için verimli ders işleyemiyorum.”(Ö26)

“Kaynaştırma öğrencileri için destek eğitimi uygulaması yürütülmektedir. Bu amaçla her öğrenci için ayrı ayrı ders programları hazırlanmış olup, uygun fiziki ortamlar oluşturulmuştur.”(Ö15)

“İdarenin izin verdiği saatlerde BEP uyguluyorum sadece sınavlarda farklı sorular soruyorum, diğer türde ise farklı hiçbir uygulama yok konuyu anlamaları için öne alarak bir nebze vicdanım rahatlıyor diyebilirim. “(Ö25) diyerek en fazla verilen görüşler arasında yer alarak aslında kaynaştırma eğitiminin iç yüzü asıl anlamda görülmeye başlanmıştır.

Bir bölümü BEP uyguluyorum derken bir bölümü uygulayamadığını, bir bölümü destek eğitim odasından yararlanırken bir kısım öğrencilerin yararlanamadığını ve bir kısım öğretmenin sınıf içi uyarlamalar yaparak engelleri kaldırmak istediği fakat yine bu konuda öğretmenlerin bir kısmının kalabalık ve zaman kısıtlılığı yüzünden yapamadıkları görüşü dile getirilmiştir. Bu cevaplarla aslında öğretmenlerin bu durum karşısında kayıtsız kalmadığı, birden fazla metot denediği fakat çeşitli sebeplerden ötürü tam olarak uygulayamadıklarını ifade eden görüşler olmuştur.

Gözlem Formu

Fiziki Engeller	Sürekli	Sıklıkla	Ara sıra	Hiç	Toplam
Soru	f	f	f	f	f
2	8	15	6	5	33

Gözlem formundaki 2.soruda ise sınıfta fiziki engel oluşturabilecek sınıf içi fiziki konumlamada “Duvardaki panolar özenle hazırlanmış ve ele alınan konuya göre güncellenmiş durumdadır.” Gözlenerek incelenmesine 15 kişi (sıklıkla)cevabını vererek panoların kendileri tarafından sıklıkla güncellendiğini söyleyip bu durumun sınıfta fiziksel engel yaratmadığını ifade etmişlerdir.

SPSS Analiz

Soru	Gruplar	N	Mean	t	p
2	Öğretmen	33	,188	,646	,523
	Veli	33	,188	,646	,524

Araştırmanın ikinci alt problemine yönelik olan “Kaynaştırma eğitimi öğrencisi bulunan ortaokul sınıf öğretmenlerinin sınıftaki fiziki engellerle karşı karşıya kaldıklarında başvurdukları metotlar nelerdir?” sorusuna “Kaynaştırma uygulamalarının başarıya ulaşması için sınıftaki fiziki engelleri kaldırılmasının eğitimdeki sınıf içi engelleri kaldırabileceğine inanıyor musunuz?” sorusuyla desteklenmiş ve öğretmenlerin %22,7 ve velilerin %19,7 oranında katılıyorum(x) cevabını vererek p puanları anlamlı düzeyde olduğu görülmüştür. Homojen yapıda olduğu ve t testinde iki ortalamanın karşılaştırması normal çıktığı testin pozitif yapıda olduğu görülmüştür. ($p>0,05$) Bu sonuca dayanarak her iki grubunda aynı kaniya vardığını, öğretmenlerin sınıf içi fiziki engellerle karşılaşmasının ve aslında doğru metotla eğitimdeki sınıf içi engeller kaldırılabilir olduğu her iki grubunda çoğunluk katılıyorum cevabı vererek olumlu yönde ortak cevaplara ulaşılmıştır.

4.3.Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt problemine yönelik olan “Kaynaştırma eğitimi sürecindeki kaynaştırma öğrencilerinin velilerden kaynaklı sorunları ve buna yönelik düşünceleri nelerdir?” sorusuna verilen öğretmenlerin oluşturduğu gönüllü katılımcı öğretmenlerden elde edilen veriler detaylandırılmış ve konuya bağlı cevaplar doğrultusunda ilgili temalar ve kodlar oluşturulmuştur. Araştırmanın çözümlenmesinden oluşturulan temalarla ilgili veriler Tablo 4.3.1.’de gösterilmiştir.

4.3.1.Kaynaştırma eğitimi sürecindeki kaynaştırma öğrencilerinin velilerden kaynaklı sorunları ve buna yönelik düşünceler

Sıra	Temalar	Öğretmenler	f
1	Öğrenilmiş çaresizlik	Ö15,Ö16,Ö5,Ö28,Ö19,Ö27,Ö29	7
2	Durumu kabullenememe	Ö7,Ö6,Ö2,Ö25,Ö14,Ö23,Ö24,	7
3	İletişimsizlik	Ö13,Ö17,Ö18,Ö20,Ö11,Ö12	6
4	Bilgi eksikliği	Ö21,Ö22,Ö1,Ö30,Ö10,Ö9,Ö13,	7
5	İlgisizlik	Ö8,Ö4,Ö3,Ö1	3

4.3.1.Tablosunda görüldüğü gibi veliden kaynaklı sorunlar ve buna yönelik düşünceler sıralamasında ilk sırayı velilerden kaynaklı bilgi eksikliği olduğu görülmüştür. Bu eksikliğin öğrenciye olumsuz yansıdığını ve bu sebepten ötürü durumu kabullenmek istemeyip öğretmenleriyle ve idare iletişimsiz ve ilgisiz oluşlarıyla durumu devam ettirdikleri ve çoğu velinin çocuklarına güvenmeyip zaten yapamıyorlar algısını sürdürüp öğrenilmiş çaresizlik içinde olduklarını ifade etmişlerdir. Bu soruya verilen birden fazla olumsuz cevaplarla aslında velilerden kaynaklı problemlerin ciddi olduğu ve bir an önce okul yönetimi olarak iletişim halinde olunması gerektiğinin sinyalleri verilmiştir. Öne çıkan görüşlerden bazıları ise şöyledir:

“Veliler bu konuda çok bilgisiz, eğitim durumlarının zayıf oluşu, kendi çocuklarının kapasitelerini bilmedikleri gibi bizim öğrettiğimiz konuları ve tekrar edilmesi gereken ödevlerini de yaptırmıyor, bize destek olmuyorlar.”(Ö13)

“Birçok kaynaştırma öğrencilerimizin velisi bu durumu kabullenmekte zorlanıyor normal davranışlar bekliyor bizden ve öğrenciden.”(Ö2)

“Öğrenilmiş çaresizlik içine düşen velilerimiz var. Bu kişilerin duygusal bağlamda sorunları olduğu kadar durumu kabullenmiş veliler çocuklarını yeterli görüp umutsuzluk aşlamaya devam ediyor.”(Ö5)

“Veliler toplantılara dahi katılmıyor, iletişimsizlik çok ilgi sıfır durumda ve karşılığında bizden daha fazlasını talep ediyorlar.”(Ö23)

Gözlem Formu

Fiziki Engeller	Sürekli	Sıklıkla	Ara sıra	Hiç	Toplam
Soru	f	f	f	f	f
3	19	8	3	3	33

Sınıfta fiziki engel oluşturabilecek gözlenmesi istenen 3. maddede “Sınıfın pencerelerinin ışığı kaynaştırma öğrencilerine uygundur.” incelemesi 19 öğretmenin (sürekli) cevaplarıyla doğrulanmış sınıftaki fiziki engeller olarak olumsuz bir durum görülmemiştir. Kaynaştırma öğrencisi ışığı az alan bir tarafta onun tahtayı görmesini rahatsız etmeyecek şekilde öğretmenin bu öğrencileri doğru yerde oturma düzeni ile konumlandırması gerekir.

SPSS Analiz

Soru	Gruplar	N	Mean	t	p
3	Öğretmen	33	,063	,173	,864
	Veli	33	,063	,173	,864

Araştırmanın üçüncü alt problemine yönelik olan “Kaynaştırma eğitimi sürecindeki kaynaştırma öğrencilerinin velilerden kaynaklı sorunları ve buna yönelik düşünceleri nelerdir?” sorusuna “Veliler ile olan sınıf içi etkileşimlerde fiziki engelleri azaltmak adına bir görüş birliği olduğuna inanıyor musunuz?” eklenmiş ve öğretmenlerin %22,7’lik kısmının katılıyorum(x) velilerin ise 15,2 oranında katılıyorum(x) cevabı vererek $1,155 > 0,05$ gibi yüksek oranda anlamlılık, test pozitif ve hata oranının düşük olduğu tespit edilerek aralarında anlamlı bir fark olmadığı soruya aynı cevapta yüksek oran ortaya çıkarak kaynaştırma

eğitiminde sınıfta olumlu bir havanın olabilmesi için velilerin desteğinin aslında ne kadar önemli olduğu bir kez daha gözler önüne serilmiştir.

4.4.Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın dördüncü alt problemine yönelik olan “Kaynaştırma eğitim uygulamalarında sınıfın fiziki koşullarına yönelik sınıf öğretmenlerinin yaşamış olduğu problemlere çözüm önerileri nelerdir?” sorusuna verilen öğretmenlerin oluşturduğu gönüllü katılımcı öğretmenlerden elde edilen veriler detaylandırılmış ve konuya bağlı cevaplar doğrultusunda ilgili temalar ve kodlar oluşturulmuştur. Araştırmanın çözümlenmesinden oluşturulan temalarla ilgili veriler Tablo 4.4.1.’de gösterilmiştir.

4.4.1. Kaynaştırma eğitim uygulamalarında sınıfın fiziki koşullarına yönelik sınıf öğretmenlerinin yaşamış olduğu problemlere çözüm önerileri

Sıra	Temalar	Öğretmenler	f
1	Sınıf sayısı azaltılmalı	Ö4,Ö5,Ö7,Ö8,Ö9,Ö10	6
2	Oyun alanları genişletilmeli	Ö1,Ö2,Ö11,Ö12,19	5
3	Destek eğitim bütün branşlara açılmalı	Ö26,Ö24,Ö23,Ö22	4
4	Malzemeler temin edilmeli	Ö3,Ö14,Ö17,Ö21,Ö25	5
5	Seviyelerine uygun sınıf	Ö6,Ö13,Ö16,Ö22,Ö30	5
6	Sosyal Aktiviteler	Ö9,Ö25,Ö26,Ö27,Ö28	5

Öğretmenler yaşamış oldukları sıkıntıları kanıt alarak öncelikle konuları yetiştirebilmek ve zamandan tasarruf olabilecek sınıf sayılarını azaltmayı öncelik olarak tercih ederek ancak bu şekilde kaynaştırma öğrencisine zaman ayırabiliyoruz demişlerdir. Daha sonra da sosyal aktiviteleri de çoğaltmalı diyerek oyun alanlarının genişletilmesini istemişlerdir. Destek eğitim odalarını her branş için açılmasının hem öğretmene hem öğrenciye akademik anlamda yararı oldukça fazla olduğunu görüşme ses kayıtlarında ifade etmişler fakat aktif kullanamadıklarından ötürü yakınmışlardır. Sınıflarda gereken malzemelerin olmadığını da dile getiren öğretmenlerimiz aynı zamanda seviyelerine uygun sınıflara yerleştirilirlerse bireysel farklılıklara daha çok saygı gösterileceğini söylemişlerdir. Öne çıkan bazı görüşler ise şöyledir:

“Destek eğitimlerin bütün branşlarda yapılması öğrenciler için faydalı olacaktır ve bu şekilde bu öğrenciler tüm dersler için bu fırsattan yararlanacaklardır.”(Ö3)

“Materyaller artırılabilir, sınıf mevcudu azaltılabilir, bedensel engelli kaynaştırma öğrencileri için giriş çıkışlarda rampaların yanı sıra bireysel yardımlar olabilir.”(Ö4)

“Kaynaştırma öğrencilerine yönelik okulumuzda hiçbir toplantı esnasında onların durumları görüşülmedi, tartışılmadı ortaokul olarak gereken önemin verilmediğini düşünüyorum. Okulumuzda sadece akademik başarı ön planda.”(Ö2)

Gözlem Formu

Fiziki Engeller	Sürekli	Sıklıkla	Ara sıra	Hiç	Toplam
Soru	f	f	f	f	f
4	12	13	4	4	33

Gözlenmesi istenen sınıfta fiziki engel oluşturabilecek diğer madde ise “Pencereler temiz ve dikkatli şekilde kullanılmaktadır.” şeklindeki incelemeye 12 kişi (sürekli) 13 kişi ise (sıklıkla)cevabını vererek pencerelerin temiz olduğu ve bu sebebin sınıfta fiziki bir engele yol açmadığı öğretmenler tarafından onaylanmıştır.

SPSS Analiz

Soru	Gruplar	N	Mean	t	p
4	Öğretmen	33	-,125	-,520	,607
	Veli	33	-,125	-,520	,607

Araştırmanın dördüncü alt problemine yönelik olan “Kaynaştırma eğitim uygulamalarında sınıfın fiziki koşullarına yönelik sınıf öğretmenlerinin yaşamış olduğu problemlere çözüm önerileri nelerdir?” sorusuna bu soruyu destekleyen ve konunun önceliği olan “Kaynaştırma sınıfına giren öğretmenlerin yeterli donanımına sahip olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusu sorulmuş ve öğretmenlerin %16,7 sinin kararsızım(x) dediği velilerin ise yine 18,2 oranında kararsızım(x) cevabını vererek çoğunluk cevapta her iki grubunda aynı

yanıtı verdiği ortaya çıkmış; ortalama aynı cevabı veren her iki grup için test anlamlı, pozitif ve homojen dağılım göstermiştir. Aslında bu cevapla öğretmenlerin yeterli donanıma sahip olmadıklarını hem öğretmen hem de veliler onaylayarak bu konudaki eksikliği kabul etmişler ve bir an önce tamamlanması için gerekli sinyalleri vermişlerdir.

4.5.Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın beşinci alt problemine yönelik olan “Kaynaştırma sınıflarında fiziki koşulların iyileştirilmesinin sınıf öğretmenine faydaları nelerdir?” sorusuna verilen öğretmenlerin oluşturduğu gönüllü katılımcı öğretmenlerden elde edilen veriler detaylandırılmış ve konuya bağlı cevaplar doğrultusunda ilgili temalar ve kodlar oluşturulmuştur. Araştırmanın çözümlenmesinden oluşturulan temalarla ilgili veriler Tablo 5.5.1.’de gösterilmiştir.

5.5.1.Kaynaştırma sınıflarında fiziki koşulların iyileştirilmesinin sınıf öğretmenine faydaları

Sıra	Temalar	Öğretmenler	f
1	Verimlilik	Ö7,Ö9,Ö11,Ö15,Ö16,Ö19,Ö21	7
2	Eğitim düzeyinde artış	Ö8,Ö9,Ö20,Ö21,Ö22,Ö30	6
3	Zamandan tasarruf	Ö27,Ö1,Ö4,Ö5,Ö12,Ö13,Ö17	7
4	Destek eğitim odası	Ö28,Ö23,Ö26,Ö25,Ö1,Ö2,Ö3,Ö4,Ö24,Ö14	10

Öğretmenler genel olarak sınıf sayılarının azaltılmasının derse olumlu yönde yansıdığını ve verimli geçtiğini, bu şekilde zamanı yönetebildiklerini, destek eğitim odalarına daha aktif kullanımının öğrenmeye ve tekrara destek olacağından olumlu yönde yansıyacağından bahsetmişlerdir. Bir kısım öğretmen ise özel eğitim alt sınıflarının açılması gerektiğini dile getirmiştir. Aile ile işbirliğinin de sınıf içi şartları kolaylaştırdığını söyleyen katılımcı öğretmenler eğitim seviyelerine uygun materyal artırımını ve bireysel önceliğe yer verebilmek kendimizi de iyi hissetmemizi sağlayacaktır gibi görüşler bulunmuştur. Bu görüşme sorusundan öne çıkan söylemler ise şöyledir:

“Kaynaştırma öğrencileri için destek odası düzenlendi, öğrenciler burada ders öğretmenleriyle birebir eğitim almaktadırlar. Fiziki imkanlar yeterli olsa da sınıf mevcutları azaltılsa! “(Ö28)

“Aile ile işbirliği çerçevesinde fiziksel unsurların daha uyarlanmış bir forma dönüştürülmesi gerekir. Eğitim bu şekilde iyileşecektir!” (Ö7)

“Bu öğrencilerin birbirlerine destek olabilmesi ve kendilerini ayrıca geliştirebilmeleri için ayrı bir oda düzenlenebilir. Hem sınıf içinde hem okul çevresinde zorlukların kaldırılarak kaynaştırma öğrencilerinin kolaylıklarının arttırılmasını istiyorum.”(Ö27)

Gözlem Formu

Fiziki Engeller	Sürekli	Sıklıkla	Ara sıra	Hiç	Toplam
Soru	f	f	f	f	f
5	22	8	3	0	33

Gözlenmesi istenen bir diğer fiziki engel oluşturabilecek sınıf içi düzenlemelere yönelik madde de “Tahta tüm öğrencilerin görebileceği yerde temiz ve hasarsızdır.” incelenmesine öğretmenlerin 22 sinin yanıtı (sürekli) olmuştur ve çoğunlukla sınıf içi uyarlamalarda en öne oturttuklarını ifade etmişlerdir. Bu da sınıf içi uyarlamalar yapıldığının bir göstergesi olduğu söylenebilir.

SPSS Analiz

Soru	Gruplar	N	Mean	t	p
5	Öğretmen	33	,2500	1,257	,219
	Veli	33	,2500	1,257	,219

Araştırmanın beşinci alt problemine yönelik olan “Kaynaştırma sınıflarında fiziki koşulların iyileştirilmesinin sınıf öğretmenine faydaları nelerdir?” sorusuna “Okulunuzda kaynaştırma öğrencileri için engelleri kaldıran sınıf içi işbirlikçi yöntem olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusu ile desteklenmiş ve %16,7 öğretmen ve %13,6 oranında veli grubu kararsızım(x) yanıtını vererek her iki grupta bu soruya aynı yanıtı çoğunlukta vererek grupta homojenlik sağlanmış, puanlamalar normal dağılım göstermiş ve t puanı anlamlı olduğu görülmüştür. Grupların bu konuda daha çok kararsız cevabını vermesi aslında tam olarak

işbirlikçi bir birlikteliğin olmadığını göstermiştir. Bu yönde sınıf içi çalışmaların başlatılması gerektiği ortaya çıkmıştır.

4.6.Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın altıncı alt problemine yönelik olan “Kaynaştırma sınıflarında fiziki koşulların iyileştirilmesinin aynı sınıfta bulunan normal gelişim gösteren öğrencilere faydaları nelerdir?” sorusuna verilen öğretmenlerin oluşturduğu gönüllü katılımcı öğretmenlerden elde edilen veriler detaylandırılmış ve konuya bağlı cevaplar doğrultusunda ilgili temalar ve kodlar oluşturulmuştur. Araştırmanın çözümlenmesinden oluşturulan temalarla ilgili veriler Tablo 4.6.1.’de gösterilmiştir.

4.6.1.Kaynaştırma sınıflarında fiziki koşulların iyileştirilmesinin aynı sınıfta bulunan normal gelişim gösteren öğrencilere faydaları

Sıra	Temalar	Öğretmenler	f
1	Uyum	Ö23,Ö21,Ö22,Ö8,Ö10,Ö11,Ö19, Ö26,Ö28,Ö29	10
2	Öğrenmeyi öğrenme	Ö26,Ö22,Ö23,Ö25,Ö27,Ö30,Ö15	7
3	Bireysel farklılıklara saygı	Ö1,Ö2,Ö3,Ö4,Ö5,Ö6,Ö9,Ö12, Ö14,Ö17,Ö18,Ö19,Ö20	13

Öğretmenlerin bir kısmı bireysel farklılıklara saygı duymanın sınıf içi öğrenmeyi hızlandırdığını, özgüven eksikliğinin arkadaşları tarafından işbirliği yaparak bu olumsuzluğun giderilip uyum sürecini arttırdığını söylerken, bir kısım öğretmen ise çocuklar iki taraflı öğrenmeyi sağlayarak onların duygu durumlarını, akademiklerini anlayışla karşılanmasının sınıf atmosferini olumlu yönde etkileyecektir demişlerdir. Bu görüşmelerden öne çıkan bazı ifadeler ise şunlardır;

“Fiziki koşullar iyileştirilirse çocuklar arası sınıf içi uyum sorunu ve özgüven kaybı yaşanmasının olumlu yönde düzeleceğine inanıyorum.”(Ö23)

“Sınıflardaki sayı azaltılır ve çocuklar seviyelerine uygun sınıflara yerleşirlerse bireysel farklılıklara saygının daha ön plana çıkacağına inanıyorum.”(Ö6)

“Oyun alanları onlar için yeterli değil, ayrıca da okulumuzda nüfus fazla olduğu için birbirleriyle çok fazla oynamak istemiyorlar, beden eğitimi derslerinde onlara uygun ortak

oyunlarla kendi aralarında öğrenmeyi öğrenme davranışını birlikte oyun oynayarak gösterebilirler.”(Ö26)

Gözlem Formu

Fiziki Engeller	Sürekli	Sıklıkla	Ara sıra	Hiç	Toplam
Soru	f	f	f	f	f
6	7	18	5	3	33

Gözlenmesi istenen sınıf içi düzenlemelere yönelik engel oluşturabilecek bir diğer madde ise “Okulumuz ve çevresi temiz ve engelleyici nesneler kaldırılmış durumdadır.” incelenmesine 18 öğretmen (sıklıkla) cevabını vererek çoğunluk grup okul çevresinin engelleyici olmadığını söyleyerek olumlu yönde cevap vermiş bu durumun fiziki engel olmadığını ifade etmişlerdir.

SPSS Analiz

Soru	Gruplar	N	Mean	t	p
6	Öğretmen	33	-,063	-,196	,846
	Veli	33	-,063	-,196	,846

Araştırmanın altıncı alt problemine yönelik olan “Kaynaştırma sınıflarında fiziki koşulların iyileştirilmesinin aynı sınıfta bulunan normal gelişim gösteren öğrencilere faydaları nelerdir?” sorusuna “Okul yönetimi diğer öğretmenler ve okul personelinin kaynaştırma öğrencisine yönelik engelleri kaldırma eğilimleri öğrenciyi olumlu yönde motive ettiğine inanıyor musunuz?” sorusu ile desteklenmiş %24,2 öğretmen %21,2 veli olarak cevap katılıyorum(x)olarak işaretlenmiştir. Yanıt oranları ve grupların dağılımına bakıldığında her iki grup çoğunluk olarak aynı cevabı vermiş düşünceler aynı oranda gelişmiş, grup homojen, pozitif yönde ve anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuçla sınıftaki engelleri kaldırmanın çocukları olumlu yönde motive ettiği sonucuna ulaşılmıştır.

4.7. Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın yedinci alt problemine yönelik Ülkemizde sınıf öğretmenlerinin sınıflarında fiziki koşulların sağlanmadığı kaynaştırma eğitimi uygulamalarında karşılaştıkları en temel sorun nedir? sorusuna verilen öğretmenlerin oluşturduğu gönüllü katılımcı öğretmenlerden elde edilen veriler detaylandırılmış ve konuya bağlı cevaplar doğrultusunda ilgili temalar ve kodlar oluşturulmuştur. Araştırmanın çözümlenmesinden oluşturulan temalarla ilgili veriler Tablo 4.7.1.'de gösterilmiştir.

4.7.1. Ülkemizde sınıf öğretmenlerinin sınıflarında fiziki koşulların sağlanmadığı kaynaştırma eğitimi uygulamalarında karşılaştıkları en temel sorun

Sıra	Temalar	Öğretmenler	f
1	Bireysel farklılıkların çokluğu	Ö27,Ö23,Ö25,Ö28,Ö29,Ö30,Ö21	7
2	Zaman yönetimi	Ö1,Ö2,Ö5,Ö9,Ö11,Ö12,Ö15,Ö18	8
3	Sınıfların kalabalık oluşu	Ö24,Ö22,Ö20,Ö26,Ö8,Ö9,Ö10	7
4	Materyal eksikliği	Ö3,Ö6,Ö7,Ö13,Ö14,Ö16,Ö17,Ö9	8

Öğretmenler için en temel sorun noktasında öncelikle çocukların seviyelerine göre yerleştirilmemesinden ötürü bireysel farklılıkların çok belirgin hale gelmesi ve iki grup arasında dengeyi kuramamalarından bahsetmişlerdir. Sınıfların aşırı kalabalık oluşunun zaman yönetimini kurmakta zorlanıldığı tüm ülke sınıf öğretmenleri için geçerli bir sebep olduğunu söylerlerken bir diğer eksik olan materyal ve araç gereçlerin ülkedeki çoğu kaynaştırma öğrenci olan sınıflarda eğitimi aksattığı söylenmiştir. Öne çıkan görüşlerden bazıları şunlardır:

“Dersler genel olarak seviyelerinin üzerinde olduğu için adapte olmakta zorlanıyorlar. Bu öğrencilerin birbirlerine destek olabilmesi ve kendilerini ayrıca geliştirebilmeleri için ayrı bir oda düzenlenebilir bu şekilde bireysel farklılıklar daha az göz önünde olacaktır.”(Ö27)

“Ülke genelinde sınıflar kalabalık olduğu için bu çocuklara vakit ayırmamak genel bir problem olarak düşünülebilir. Bu çocuklar derste sorun çıkarmasalar da yönergelere uymamaları geri kalmalarına sebep oluşturabilir.”(Ö24)

“Bu konu bence bakanlığın bir projesi olmalı, çünkü ülke çapında okullarımız normal eğitim sınıflarında onlar için her sene hazırlanmış ve güncellenmiş bir materyal yok. Onlar için eğlence, oyun alanları oluşturulabilir ama o da yok. Ayrıca BEP kaynaştırma raporu verilirken sadece doktorların kısa süreli gözlemi, tek muayenesi ile hareket ediliyor. Çocukları daha iyi gözlemleme imkanı olan öğretmenlerde karar merciinde olmalıdırlar.”(Ö25)

Gözlem Formu

Fiziki Engeller	Sürekli	Sıklıkla	Ara sıra	Hiç	Toplam
Soru	f	f	f	f	f
7	7	13	7	7	33

Gözlenmesi istenen kaynaştırma öğrencileri için okul ve çevresinin fiziki engele yönelik 7.maddesinde “Okulumuzda sandalye ve benzeri araçlar için bedensel kaynaştırma öğrencilerini etkileyen engeller yoktur.” İncelenmesi 13 kişi tarafından (sıklıkla) cevaplarıyla doğrulanmış olup okulda bedensel engelliler için rampa olduğunu bu amaçla onlara yardımcı kişiler olarak arkadaşlarının yardım ettiğini söylemişlerdir. Yani bu sonuçla öğretmenler okul ve çevresinin kaynaştırma öğrencisi için fiziki engel yaratmadığını ifade etmişlerdir.

SPSS Analiz

Soru	Gruplar	N	Mean	t	p
7	Öğretmen	33	,500	1,585	,123
	Veli	33	,500	1,585	,124

Araştırmanın yedinci alt problemine yönelik soruyla paralel olarak görüşme sorusunda “Ülkemizde sınıf öğretmenlerinin sınıflarında fiziki koşulların sağlanmadığı kaynaştırma eğitimi uygulamalarında karşılaştıkları en temel sorun nedir?” sorusuna “ Kaynaştırma sınıfında kullanılan araç-gereç ve malzemeleri yeterli buluyor musunuz?” ve “Okulunuzda kaynaştırma öğrencileri için rahat oynayabilecekleri serbest oyun alanı olduğunu düşünüyor

musunuz?” soruları ile desteklenmiş ve her iki soruya %21,2 ve %27,3 ile katılmıyorum(x) cevabı öğretmenler tarafından ve yine %19,7 ve %21,2 yanıtla veliler katılmıyorum (x) diyerek her iki grubunda araç-gereç ve materyalleri yeterli bulmadığını ifade etmiş, grup homojen, bağımsız t test anlamlı ve gruplar arası cevaplar pozitif dağılım göstermiştir. Yani her iki grup ortak cevap ışığında okulda kaynaştırma öğrencileri için serbest alan olmadığını oynayacak yerlerinin düşünülmesi gereken bir konu olduğunu ortaya koymuşlardır.

4.8. Sekizinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın sekizinci alt problemine yönelik Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine yönelik sınıftaki fiziki engellerin en aza indirilmesi için neler yapılabilir? sorusuna verilen öğretmenlerin oluşturduğu gönüllü katılımcı öğretmenlerden elde edilen veriler detaylandırılmış ve konuya bağlı cevaplar doğrultusunda ilgili temalar ve kodlar oluşturulmuştur. Araştırmanın çözümlenmesinden oluşturulan temalarla ilgili veriler Tablo 4.8.1.’de gösterilmiştir.

4.8.1.Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine yönelik sınıftaki fiziki engellerin en aza indirilmesi yapılacaklar

Sıra	Temalar	Öğretmenler	f
1	Okul aile işbirliği	Ö6,Ö8,Ö10,Ö11,Ö12	5
2	Veli desteği	Ö13,Ö15,Ö16,Ö17	4
3	Bireysel farklılıklara en uygun sınıf	Ö1,Ö2,Ö3,Ö4,Ö5,Ö6,Ö9,	12
4	Materyal desteği	Ö14,Ö17,Ö18,Ö19,Ö20	3
5	Sınıf sayılarının azaltılması	Ö21,Ö22,Ö23,Ö25,Ö26,Ö27	3
6	Oyun alanları genişletilmeli	Ö7,Ö28,Ö29	3

Öğretmenler bu sorunun en aza indirilmesi için öncelik olarak okul aile işbirliğini baz alıp birliktelik ile bu çocuklara yoldaş olabileceğimiz dile getirilmiştir. Velileri bilgilendirmek ve bilinçlendirmek için olan seminerlerin artırılması gerektiği diğer bir grup öğretmen tarafından dile getirilmiştir. Çocukların düzeylerine sınıflara verilmesi gerektiği böylelikle bireysel farklılıkların azaltacağı yönde söylenmiştir. Sınıf sayısı ve materyallerin ders verimliliğini artırdığı bir diğer önlemler arasında dile getirilmiş ve okul çevresinde onlara göre fiziki ortamların daha rahat olabileceği oyun alanlarının genişletilmesinin onların sosyal

aktivite, sosyal uyum ve birliktelik konusunda öğrenciler arası eşgüdümü arttırılabilir demişlerdir. Öne çıkan bazı görüşler ise şöyledir:

“Acil olarak kaynaştırma velilerinin aileleri bilgilendirilmeli, bilinçlendirilmelidir ve bu amaçlara onlara özel seminerler düzenlenip okul aile işbirliği sağlanmalıdır.”(Ö6)

“Sınıf kalabalık olduğundan çoğu zaman BEP planları elimizde olduğu halde onlardan program veremiyoruz normal çocuklarla eşit program uyguluyoruz bunun olmaması için sınıf sayısını azaltmaya gidip zamanı yönetmeli onlara uygun programı onlara uygun bir zaman dilimi ayarlayarak sınıf içi ayırım en aza indirgenebilir.(Ö7)Öyle ki bana göre bu çocukların az sosyal olduklarını düşünürsek, okul çevresinin fiziki koşullarını da onların rahatlığı ve özgürce oynayabilmeleri için alanı genişletmeli, engeli yerleri en aza indirmeliyiz.”(Ö7)

Gözlem Formu

Fiziki Engeller	Sürekli	Sıklıkla	Ara sıra	Hiç	Toplam
Soru	f	f	f	f	f
8	20	6	2	5	33
9	7	14	7	5	33
10	6	16	3	3	33

Gözlenmesi istenen sınıf ve okul çevresinin kaynaştırma öğrencileri için engel yaratabilecek diğer maddelerinde ise 8.soruda “Sınıfta sıranın büyüklüğü öğrenci yaş ve sınırına uygundur.” incelenmesi öğretmenler tarafından 20 kişinin oluşturduğu çoğunluk (sürekli) cevabını vererek aslında sınıf içi uyarlamaları hep yapıldığını fark etmişlerdir. Yine birbirini destekleyen fiziki engel olabilecek 9.soruda “Okul bahçesi kaynaştırma öğrencilerinin küçük grup öğretimleri için uygundur.” incelemesine 14 kişi (sıklıkla) cevabını vermişlerdir. Bu durumun okul çevresinin kaynaştırma öğrencisine fiziki engel yaratmadığını ifade etmişlerdir. Gözlenmesi gereken son madde de ise “Okul bahçesinin tehlikelerden uzak kaynaştırma öğrencilerinin rahatça oynayabileceği şekilde kullanım alanı sağlanmıştır.” incelemesine 16 kişi (sıklıkla) cevabını vererek onlara yönelik okul çevresi bazında olumlu dönüt vermişlerdir. Sonuç olarak öğretmenlerin çoğunluğu gözlem sonucunda sınıf içi fiziki

engellerin öğretmen uyarlamalarıyla düzeltilebileceğini; okul çevresi ve oyun alanı ise akran yardımı ve elverişlilikle olumlu sonuçların görülebildiği öğretmenler tarafından gözlem sonucu tüm gözlem yanıtları çerçevesinde analiz edilmiştir.

SPSS Analiz

Soru	Gruplar	N	Mean	t	p
8	Öğretmen	33	,813	2,460	0,20
	Veli	33	,813	2,460	0,20

Araştırmanın sekizinci alt problemine yönelik “Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine yönelik sınıftaki fiziki engellerin en aza indirilmesi için neler yapılabilir?” sorusuna “Kaynaştırma öğrencileri için engelleri kaldırmanın toplumsal alana yansıtacağına inanıyor musunuz?” sorusu ile desteklenerek %24,2 öğretmenler katılıyorum (x) cevabını; 21,2 veli ise çoğunluk tamamen katılıyorum (x) cevabını vererek $p=1,000$ puanıyla ortak aynı doğrultuda cevaplar verilerek aralarında mükemmel anlamlılık derecesi, grup homojenliği ve testin pozitifliği ortaya çıkmıştır. Yani bu sonuçla kaynaştırma öğrencileri için aslında engelleri kaldırmanın toplumsal engelleri kaldıracağına olan inancın bir yansımasıdır. Çünkü engel sadece sınıf ortamında değil tüm yaşam alanlarına yansıtacak bir durumdur. Engelleri kaldırmak da bu mana da hem kişinin benliğine hem de toplumsal uyumuna katkı sağlayacak ve tüm bunlar akademik alanda olumlu yansıtacaktır.

5.TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1.Tartışma ve Sonuç

Araştırma konusu olan ortaöğretim kurumlarında, kaynaştırma öğrencisi olan sınıf öğretmenlerinin sınıf içi ya da okulda karşılaştıkları fiziki engellerle ilgili olarak yapılan çalışmanın sonucu ayrıntılı olarak incelenmiştir, konu ile ilgili düşünceler yorumlanarak tartışılmıştır. Son aşamada ise kaynaştırma eğitiminde fiziki engelleri önlemek ve bu noktada eğitimin istenilen amacına ulaşması için yapılması gerekenler; araştırmada elde edilen bulgulardan yola çıkılarak düşünülmüş, tartışılmış ve bu sonuçların doğrultusunda önerilerde bulunulmuştur.

Araştırmanın ilk alt problemine yönelik olan bulgulara kaynaştırma eğitimi öğrencisi bulunan ortaokul sınıf öğretmenlerinin sınıflarındaki fiziki engellerine yönelik alınan görüşlerde en çok verilen cevabın sınıfların kalabalık olmasından yana olmuştur. Öğretmenler kalabalık olduğundan onlarla ilgilenemediklerini ardında sınıftaki uğultulardan yola çıkılarak ses, gürültü çokluğu ve bundan ötürü zaman yönetiminde etkisiz olduklarını kabul etmişlerdir ve onlara geri dönüt dahi sağlayamamışlardır. Bu durum kaynaştırma öğrencileri üzerinde olumsuz eğitim koşullarını beraberinde getirmekte ve müfredata yetişmek için hızla anlatılan tüm konular kaynaştırma öğrencilerinin yok sayılmasına sebep teşkil edeceğini belirtmişlerdir. Gök, (2013). çalışmasında sınıfların sayı olarak fazla oluşu ve fiziki olanakların eksik kalmasının özel gereksinimli öğrencilere yönelik davranışların negatif doğrultuda yer almasına sebebiyet verdiğini sınıf kontrolü için özel gereksinimli öğrencilere yönelik planlar ve programların tüm öğretmenler tarafından yapıldığını ifade etmiştir. Hatta sınıfın kalabalıklığı, faaliyetler, özel gereksinimli öğrencinin sınıftaki oturma düzeni özel gereksinimli çocuklara göre planlanıp programlanmaktadır. Fakat yine de öğretim sürecinde sıkıntılar devam etmekte bu nedenle özel gereksinimli bireyin akademik öğrenim hayatı aynı derece olumlu yönde artmamaktadır. Buna destek sorulan kaynaştırma hizmet içi eğitimi alınıp alınmadığı da işte bu eksikliğin azalıp azalamadığını gösteren önemli vurgu yeri olacağından ötürü önem teşkil etmektedir.

Araştırmanın ikinci alt problemine yönelik olan kaynaştırma eğitimi öğrencisi bulunan ilkokul sınıf öğretmenlerinin sınıftaki fiziki engellerle karşı karşıya kaldıklarında başvurdukları metotlara yönelik olan görüşlerde BEP dosyaları, destek eğitim odaları ve sınıf içi uyarlamalar yapıldığını dile getirseler de bunları doğru şekilde uygulayamadıklarını idare tarafından hiçbir şekilde konuya yönelik toplantı düzenlenmediği bu yüzden kaynaştırma eğitimi sorunu olarak halen devam ettiğinin söylenmesi aslında okulun kaynaştırma öğrencilerine olan bakış açısını apaçık ortaya koymaktadır. Gök, (2013) buna paralel çalışmasında sınıf öğretmenlerinin sınıflarında özel gereksinimli öğrenciler için uyarladığı sınıftaki konumları; engel derecelerine göre bir uyum ve sınıftaki konumlamaları yapılmaktadır ve öğretmene göre özel gereksinimli öğrenci en öne, öğretmenini dinleyeceği şekilde oturtulmalıdır ya da bir diğer seçenek olarak özel gereksinimli öğrenci akademik anlamda iyi olan kişilerle oturtulmalıdır görüşüne arkadaşlarıyla kolay iletişim kurabilmeleri için küme şekli önerilmiş, özel gereksinimli çocuğun yeri sürekli değişebilir arka sıralarda da oturabilir görüşü getirilmiştir fakat bu doğru değildir destekleyen diğer soruda ise sınıf içi engeller kaldırıldığında eğitim içinde engeller kaldırılmış olan görüşünü savunan ve öncelik

kaynaştırma öğrencilerinin sınıf içi engellerinin kaldırılması gerektiği düşünülen görüşlerine öğretmen ve velilerin katılıyorum cevapları eklendiğinde bu görüşün doğru olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu bulguyu destekleyen bir diğer çalışma da Şahan, Uğurlu, Özdemir & Nazik (2021). gelmiş ve elde edilen diğer sonuçlar arasında sınıflarda kaynaştırma kişilerinin yüksek oranda olduğu, sınıflarda arkadaşlarının fiziksel kabalığa yer verdikleri, bu sebepten ötürü bir takım öğrencilerin yetersiz zamandan ötürü değerlendirilmemesi eksikliklerin olduğu, hatalı değerlendirmelerin olabildiği, öğretmenlerin öncelik normal öğrencilere müfredata uyumlu gitmek zorunda olduğundan sebeple özel gereksinimli çocukları görmezden geldiği ve bunun sınıf ortalamasını aşağıya düşürdüğü bu yüzden bu çocuklara özel eğitim destek odalarına gereksinim duyulduğu ortaya çıkmıştır.

Normal eğitim sınıflarında kaynaştırma öğrencisi olan öğretmenlerin eğitim paydaşlarıyla sınıfın fiziki koşullarını planlayabilmesi açısından kaynaştırma uygulamalarına ilişkin eğitici hizmet içi seminerlere katılmalarının faydalı olup olmayacağı sorusuna öğretmenler çoğunlukla faydalı yönünde olumlu cevap vermiş ve evet katılıyorum cevaplarıyla bunun kendileri için çok gerekli olduğunun söylemişlerdir. Yine velilerin de çoğunun çocuklarının bilgili ve bilinçli şekilde kaynaştırma öğrencileri için gerekli seminerlerin faydalı olabileceği için çoğunluğu bu seminerleri gerekli görüp katılıyorum demişlerdir. Hizmet içi eğitimler ile kaynaştırma süreci ve kaynaştırma öğrencileri hakkında yeterli donanımı olmayan bir öğretmenin, kaynaştırma öğrencisini ve karşılaştığı sorunun ne olduğunu anlaması düşünülemez. Bu sebeple okul yönetiminin, ilgili kurumlarla iletişime geçerek, sınıf öğretmenlerin hizmet içi eğitimlere alınmasının, kaynaştırma sürecinde çocuk ve onun geleceği anlamında hassas ve kritik bir öneme sahip olduğu düşünülebilir. Kaynaştırma sürecinde en önemli unsur ilk olarak öğretmendir ve hedeflere ulaşmak onunla kolay hale gelmektedir. Güzel, (2014). çalışmasında öğretmenin kendisi içinde kaynaştırma süreci için aktif uygulayıcı olma isteği ile öğrenciyi kabul eden bir tavırda davranış sergilemesi, kaynaştırma eğitim uygulamaları hakkında bilinçli olması, buna uygun olarak sınıfa hazır bulunması, sınıf içi uyarlamalar yapıp öğrenciyi aktif hale getirmesi, hedefe ulaşmada önemli olduğu düşünülmüştür. Bunun sonucu olarak da alınan bulgulara, öğretmenlerin çoğunun bu sorulara olumsuz cevap verdiği ortaya çıkmıştır. Bu şekilde verilen kaynaştırma eğitiminde süreç bizi hem öğrenci verimliliği, tutum ve davranışların düzenlenmesinde; hem de akademi anlamında başarıya götürmez. Bu yüzden, alınan hizmet içi bilgilendirmelerle, öğretmenlerin konu hakkında bilgilerinin tamamlanıp, kabul edici bir tutumla ve istekle derste yüksek performans göstermeleri esas alınacaktır.

Araştırmanın 3.alt problemine ilişkin bulgulara kaynaştırma öğrencilerinin velilerden kaynaklı sorunları ve buna yönelik düşünceler sıralamasında ilk sırayı velilerden kaynaklı bilgi eksikliği olduğu görülmüştür. Bu eksikliğin öğrenciye olumsuz yansıdığını ve bu sebepten ötürü durumu kabullenmek istemeyip öğretmenleriyle ve idare iletişimsiz ve ilgisiz oluşlarıyla durumu devam ettirdikleri ve çoğu velinin çocuklarına güvenmeyip zaten yapamıyorlar algısını sürdürüp öğrenilmiş çaresizlik içinde olduklarını ifade etmişlerdir. Bu doğrultuda çalışma yapan Güzel, (2014). kaynaştırma sürecinde olan özel gereksinimli bireylerin ebeveynleri ile iletişim içerisinde olup, onlardan olması istenen davranışlar üzerinde malumat verilerek bu konu için velileri bilgilendirme faaliyetleri akademik eğitim algısını yükselterek olumlu geri dönüt sağlanacaktır. Çalışma bulgularında ortaya çıkan; sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencilerinin velileri ile gerekli iletişim ve bilgi alışverişinde bulunmadıkları, anlayacakları şekilde konuşmadıkları ve kaynaştırma öğrencileri için bilgi verip, görüş alışverişi yapmadıkları ortaya çıkmıştır. Eğitim, yalnız akademik alanda okulla olan bir zaman dilimi değildir. İşte tüm bu sebeplerden ötürü kaynaştırma sürecinin hedef ve istenen amaçla arzulanan başarı için sınıf öğretmenlerin ebeveynlerle sürekli ortak birliktelikte olmalarının önemli olduğu görüşü üzerinde sık durulmuştur. Yine bu bulguya destek olarak Saraç ve Çolak, (2012). çalışmasının sonucunda sınıf öğretmenin, diğer normal olan öğrenciler ile ebeveynlerinin kaynaştırma bilgileri hakkında hazır hale getirilmeleri, kaynaştırma sürecine pozitif yansıtacağı durumundan hareketle soruna verilmesi gereken hassasiyetin göz ardı edildiğinden bahsetmiştir. Sonuç olarak öğretmen-veli-çocuk ilişkisi sürekli olarak dönüşümlü bilgi alışverişleriyle süreç daha da olumlu hale getirilmelidir.

Araştırmanın 4.alt problemine ilişkin kaynaştırma uygulamalarında sınıfın fiziki engellerine yönelik sınıf öğretmenlerinin yaşamış olduğu problemlere çözüm önerilerine öğretmenler yaşamış oldukları sıkıntıları göz önüne alarak öncelikle konuları yetiştirebilmek ve zamandan tasarruf olabilecek sınıf sayılarını azaltmayı öncelik olarak tercih ederek ancak bu şekilde kaynaştırma öğrencisine zaman ayırabiliyoruz demişlerdir. Daha sonra da sosyal aktiviteleri de çoğaltmalı diyerek oyun alanlarının genişletilmesini istemişlerdir. Destek eğitim odalarını her branş için açılmasının hem öğretmene hem öğrenciye yararı çoktur demişlerdir. Sınıflarda gereken malzemelerin olmadığını da dile getiren öğretmenlerimiz aynı zamanda seviyelerine uygun sınıflara yerleştirilirse bireysel farklılıklara daha çok saygı gösterileceğini söylemişlerdir. Bu doğrultuda olan çalışmada Güzel, (2014). Sınıfın diğer normal öğrencilerine, özel gereksinimli öğrenciler hakkında bilgilendirme yapıldığında, bu

öğrencilerin sınıfa arkadaşları tarafından kabulü ve uyumu iyileşir. Bu da sınıf öğretmeninin, konu ile ilgili önleyici çözüm önerilerini araştırıp, ne yapılabileceği, okul yönetimi, kaynaştırma öğrencileri ve aileleri ile işbirliği ile sağlanır. Elde edilen bulgulara, öğretmenlerin bu konuda gerekli bilgiyi almadıkları ve donanımlarının olmadığını kabul ettikleri görülmüştür. Ayrıca öğretmenlerin çoğunun sınıf kalabalıklığından ve rastgele yerleştirildikleri düşünülerek bireysel farklılıkların göz ardı edildiğini söylemişlerdir. Yapılması gereken; okul idaresinin kaynaştırma öğrencisi olan sınıfların sayısını azaltıp, kaynaştırma sürecini uygulamalı hale getirerek rehber öğretmenden ve RAM den bilgi alarak, kaynaştırma programının doğru şekilde uygulanması eksiklikleri azaltacağı gibi eğitimin başarısının yükseltileceği de kanıtlanmaktadır. Yine bu bulguya destek olarak Saraç ve Çolak, (2012). sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma sürecinde yaşadıkları sorunlarda en fazla sıkıntı yaratan sorunun kaynaştırma öğrencisiyle bire bir ilgilenemedikleri ve sınıfların kalabalık oluşu yüzünden müfredatı yetiştirmek algısı ile zamanlarını onlara ayıramadıklarını bildirmişlerdir. Bu durumda kaynaştırma öğrencilerinin normal öğrencilerin yanında görülmediği sonucunu ortaya çıkarmıştır.

Araştırmanın 5.alt problemine ilişkin kaynaştırma sınıflarında fiziki koşulların iyileştirilmesinin sınıf öğretmenine faydalarına gelindiğinde öğretmenler genel olarak sınıf sayılarının azaltılmasının derse olumlu yönde yansıdığını ve verimli geçtiğini, bu şekilde zamanı yönetebildiklerini, destek eğitim odalarına daha aktif kullanımının öğrenmeye ve tekrara destek olacağından olumlu yönde yansıtacağından bahsetmişlerdir. Bir kısım öğretmen ise özel eğitim alt sınıflarının açılması gerektiğini dile getirmiştir. Aile ile işbirliğinin de sınıf içi şartları kolaylaştırdığını söyleyen katılımcı öğretmenler eğitim seviyelerine uygun materyal artırımını ve bireysel önceliğe yer verebilmek kendimizi de iyi hissetmemizi sağlayacaktır gibi söylemlerde bulunmuştur. Materyal ve araç gereç eksikliği konusunda oluşan görüş çizelge sonucuna göre, öğretmenlerin % 43,8 katılmıyorum, % 34,4 ü kararsızım ve sadece %7,2 ye katılmıyorum cevabını vermiştir. Bu bulguyla kaynaştırma eğitiminin istenen hedefe ulaşması için gerekli malzemelerin yeterli olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Buna paralel Sevim & Atasoy, (2020). Çalışmasında öğretmenlere ders içi işleyişlerde destek olarak gerekli materyallerin sağlanması gerektiğinin önemi üzerinde durulmuştur. Ayrıca, kaynaştırma uygulamalarında engellerle karşılaşmamak için bu anlamda teknolojiye ya da akıllı tahtalardan materyal anlamında eksiklerin bir nebze azaltılacağı ifade edilmiştir. Oysa kaynaştırma eğitiminin hedefe ulaşmasındaki en büyük faktör, sınıf ve okul ortamının kaynaştırma öğrencileri için kolaylaştırılabilir olmasıyla mümkün olmaktadır. Sınıf

içi eksiklerin tamamlanması, okul ve çevresinin onlara uyumlu olarak düzeltilirse, kaynaştırma eğitiminin istenen amaca ulaşılacağı düşüncesi sabittir.

Araştırmanın altıncı alt problemine yönelik olan kaynaştırma sınıflarında fiziki koşulların iyileştirilmesinin aynı sınıfta bulunan normal gelişim gösteren öğrencilere faydaları ve kaynaştırma öğrencileri için sınıf içi öğretimsel uyarlamalar yapıldığı yönündeki bulgularda öğretmenler, hayır cevabını vermişlerdir. Kaynaştırma öğrencilerinin bireysel farklılıklar göz önünde tutulmayıp, 1-3 sayı aralığında eşit olarak sınıflara dağıtılmaması eğitimde motiveyi düşürür ve bu çok önemli bir sorundur. Çünkü bu öğrenciler birebir ilgilenilmesi gereken öğrencilerdir, bu şekilde yanlış ve sayıca fazla sınıflara verilmesi öğretmenin motivasyonunu düşürür ve yorar. Zamanın kısıtlı olduğunu da var sayarsak bu durumdan hem normal öğrenci, hem kaynaştırma öğrencisi, hem de veliler arasında iletişimsizliğe ve soruna neden olur. Okul idaresi bu noktada soruna hassas yaklaşmalı gerekirse Ram dan destek alarak sınıflara eşit olarak verilmelidir. Bu sonuca paralel olarak Gök, (2013). Çalışmasında kaynaştırma öğrencisinin sınıfa uyum sağlamasındaki engelleri yok etmek için rehber öğretmenle iletişim içinde olmalı, kaynaştırma öğrencileriyle empati kurmalı, samimi ortam içerisinde birbirlerine hoşgörü ile davranmalıdırlar, kaynaştırma öğrencileri jest-mimiklerle değil sözle kuralları bilmeli, onlara birebir zaman ayrılmalı ve gerekli pekiştireçler verilmelidir, aile için iletişime geçmeli ortak paydada görüş birliği sağlanmalıdır. Şeşen & Doğan, (2019). Aynı doğrultuda olan çalışmasında kaynaştırma sürecinin etkin olabilmesi ve başarıya ulaşılabilmesi için öğretmenin sınıf içi bilgi alış veriş ve iletişimi çok önemli görülmüştür. Kaynaştırma eğitimi alan çocuklara bu şekilde yaklaşıldığı sürece sınıf arkadaşları, öğretmeni ve okuldaki diğer normal öğrenciler ile uyum probleminin olmadığı görülmüştür.

Araştırmanın yedinci alt problemine yönelik ülkemizde sınıf öğretmenlerinin sınıflarında fiziki koşulların sağlanmadığı kaynaştırma eğitimi uygulamalarında karşılaştıkları en temel sorunları öğretmenler, temel sorun noktasında öncelikle çocukların seviyelerine göre yerleştirilmemesinden ötürü bireysel farklılıkların çok belirgin hale gelmesi ve iki grup arasında dengeyi kuramamalarından bahsetmişlerdir. Sınıfların aşırı kalabalık oluşunun zaman yönetimini kurmakta zorlanıldığı tüm ülke sınıf öğretmenleri için geçerli bir sebep olduğunu söylerlerken bir diğer eksik olan materyal ve araç gereçlerin ülkedeki çoğu kaynaştırma öğrenci olan sınıflarda eğitimi aksattığı söylenmiştir. Buna uyumlu sorulan okulunuzda kaynaştırma öğrencileri için herhangi bir öğretim programı bazında öğretmenler, kaynaştırma uygulamaları ve BEP hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıklarını ve okul yönetimi BEP geliştirme birimi ve okul kaynaştırma birim ekibi oluşturulduğu halde zorunlu

haller dışında toplantı yapılmadığını ve bilgilendirilmediklerini söyleyip bu konunun çok önemli bir sorun olup BEP programlarını sınıfların kalabalık ve zamanın yetersiz olduğundan ötürü uygulayamadıklarını ifade ederek olumsuz yönde cevap vermişlerdir. Yani öğretmenler BEP ile ilgili donanıma sahip olmadıklarını ve okul yönetiminin bu konuyu önemsemeyip sorun hakkında toplantılar yapılmadığını fakat plan gereği uygulanıyor gibi gösterilip aslında uygulanmadığını söylemişlerdir. Sınıfın BEP için uygun hale getirilmesi ve öğretmenlerin bilgilendirilmesi de okul müdürü ve rehber öğretmenin görevleri arasındadır. Elde edilen bulgulardan, okul yönetiminin BEP geliştirme birimi oluşturmadığı ve gerekli toplantıları yapmadığını ve aslında çok önemli bir eksiklik olan kaynaştırma uygulamaları hakkında çalışma yapılmadığı sonucu ortaya çıkmıştır. BEP ile ilgili eksiklerin giderilip kaynaştırma öğrencilerine uygun program hazırlama durumunda, eğitimin başarısının kat kat artacağı ortadadır. Kaynaştırma eğitiminin en önemli öğelerinden biri BEP olup bu program olmadan kaynaştırma öğrencilerinin istenilen davranışları kazanıp, eğitimin istenen başarıya ulaşması beklenemez. Bu amaçla gerekli bilgiler için özel eğitim hizmetleri yönetmeliği ve rehberlik servisinden yararlanarak öncelikle öğretmen konu hakkında bilgilendirilmeli, sonrasında her kaynaştırma öğrencisi için ayrı BEP programları hazırlanmalıdır. Bu durumun olumsuz bir sonucunu Duran & Ülküer, (2021). Ülkemizde kaynaştırma eğitimi verilen okullarda bu öğrencilerin gelişimsel ihtiyaçlarından önce normal öğrencilerin akademik başarısına odaklanılmıştır. Fakat unutulmamalı ki hem kaynaştırma öğrencilerinin, hem de normal öğrencilerin öncelikle birbirleri ile uyumu sağlanıp bireysel farklılıkları gözetilerek gelişimlerine uygun kazanımların alınması gerektiği ihmal edilmemelidir.

Araştırmanın sekizinci alt problemine yönelik sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine yönelik sınıftaki fiziki engellerin en aza indirilmesi için öncelik olarak okul aile işbirliğini baz alıp birliktelik ile bu çocuklara yoldaş olabileceğimiz dile getirilmiştir. Velileri bilgilendirmek ve bilinçlendirmek için olan seminerlerin artırılması gerektiği diğer bir grup öğretmen tarafından dile getirilmiştir. Çocukların düzeylerine sınıflara verilmesi gerektiği böylelikle bireysel farklılıkların azaltacağı yönde söylenmiştir. Sınıf sayısı ve materyallerin ders verimliliğini artırdığı bir diğer önlemler arasında dile getirilmiş ve okul çevresinde onlara göre fiziki ortamların daha rahat olabileceği oyun alanlarının genişletilmesinin onların sosyal aktivite, sosyal uyum ve birliktelik konusunda öğrenciler arası eşgüdümü artırılabilir demişlerdir. Buna paralel Sökmen, Yıldırım & Kök, (2019). Çalışmalarında kaynaştırma eğitimine ilişkin kursların hizmet içi kurslarla öğretmenleri desteklemesi eğitim-öğretim sürecinin öğretimsel bağlamına katkı sağlayacaktır. Bu sonucu destekleyen çalışmada Ünal &

İflazoğlu, (2014). Öğretmenlerin zorlanmasını azaltmak için sınıf öğrenci sayısı, kaynaştırma eğitiminin yapılacağı sınıflarda idare tarafından Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğine göre sınıflardaki kaynaştırma öğrenci sayısı belirlenmelidir. Bu düzenlemeler kaynaştırma uygulamalarını daha da yeterli hale getirecektir. Ayrıca kaynaştırma öğrencileri ile projelerin yapılması, onlarında bu sürece dahil olmaları ve etkililiği tartışılıp değerlendirilip bu tür çalışmaların arttırılması gerekmektedir. Yine bu çalışmayı destekleyen Duran & Ülküer (2021). Tüm bunlara karşın farklı bir seçenek sunarak; öğretmenlerin BEP formatını kaynaştırma öğrencileri için doğru olarak uygulayamadıkları, kaynaştırma öğrencisinin özelliklerini bilmedikleri için gelişim özelliklerine uygun kazanımlar yazamadıklarını, zaman kısıtlı olduğundan ve sınıf kalabalık olduğundan zamanı kaynaştırma öğrencisine ayıramadıkları için bu öğrencilerin ayrı okullarda olmasını daha doğru bulmuş ve özel eğitim alanında iyi olan bilgili kişilerce eğitim alması gerektiği düşünülmüş ve bu okullarda kaynaştırma öğrencisi için gerekli desteği almadıklarını söylemişlerdir. Eğer bu çocuklar ayrı özel eğitim okullarında devam etmeyip normal okullardaki kaynaştırma süreci için ise bütün sorunların çözümü için destek eğitim odasının daha olanaklı olduğu söylenmiştir.

5.2. Öneriler

1. Tüm öğretmenlere sene başında kaynaştırma eğitime yönelik bilgilendirme formları hazırlanarak bu yönde hizmet içi eğitim almayan öğretmenlerimize tekrarında kurs açılarak bu yönde donanımına ulaşması önerilebilir.
2. Okul rehber öğretmeni, sınıfları gezerek kaynaştırma öğrencisi olan sınıf öğretmenine bilgi verip, sınıflarına tekrar gelecek kaynaştırma öğrencileri ile ilgili bilinçli hale getirilmesi önerilebilir.
3. Okul idaresi, özel eğitim ve RAM işbirliği ile öğretmenlere engel grupları ve BEP hakkında bilgilendirme toplantıları yapmaları önerilebilir.
4. Okul yönetiminin, gerekli sınıf-içi ve okul çevresi fiziki engelleri azaltmaya yönelik olarak eğitim ve okul içi aktiviteler için gerekli materyalleri almaları ve engelleri en aza indirmeleri önerilebilir.
5. Okul idaresinin, bireysel farklılıkları gözeterek kaynaştırma öğrencilerini 1-3 sayısı aralığında raporu doğrultusunda doğru sınıflara yerleştirilmesi önerilebilir.
6. Sınıf rehber öğretmenlerine ailelerle işbirliği önerilebilir. Onlara haftada bir bilgilendirme amaçlı okula gelmeleri istenebilir. Gerekli açıklamalar ve ödevlendirme verilip evde gelişimlerine uygun nasıl davranmaları ve desteklemeleri gerektiği önerilebilir.

7. Sınıf öğretmenine kaynaştırma öğrencileri ve normal öğrenciler arasında uyum çalışması adı altında birlikte proje yapmaları önerilebilir.
8. Destek eğitim odalarında her branşta kaynaştırma öğrencisi için eğitim önerilebilir.
9. Okullarda kaynaştırma öğrencileri için BEP geliştirme biriminin kurulması önerilebilir.
10. Okul idaresinin, kaynaştırmayı engelleyen önlemler alarak, okul ikliminin olumlu olmasını sağlayıp, sorunları çözmeye istekli olması önerilebilir.
11. Kaynaştırma eğitimi ve bilinçlendirme çalışmalarının sürekli aktif olması için rehberlik servisinin bu doğrultuda çalışması gerektiği önerilebilir.
12. Okul ve çevresi kaynaştırma öğrencileri için daha özgür hale getirilebilir.
13. Duygusal ve psikolojik olarak normal sınıflara ayak uyduramayan bu yüzden özgüven eksikliği yaşayan kaynaştırma öğrencileri haftada bir rehberlik servisine gitmesi sınıf öğretmenleri tarafından sağlanarak randevu oluşturulması önerilebilir.
14. Kaynaştırma öğrencileri olan sınıf öğretmenlerine bireysel farkları gözeterek ufak ama önemli sorumluluklar vererek sınıf içi özgüven sorunlarını aşmaya yardımcı olacak etkinlikler planlaması önerilebilir.
15. Normal arkadaşlarıyla oynayabilecekleri ortak oyunlu aktiviteler hem sınıf içi hem de okul teneffüs ya da beden eğitimi derslerinde planlanması önerilebilir.

KAYNAKÇA

Anılan, H. & Kayacan, G. (2015). Sınıf Öğretmenlerinin Gözüyle Kaynaştırma Eğitimi Gerçeği* . Bartın University Journal of Faculty of Education , USOS 2015 - ÖZEL SAYI , 74-90 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/buefad/issue/3817/51334>

Atbaşı, Z. (2018). Bütünleştirme uygulamalarının başarısını etkileyen faktörler. M. Çitil (Editör), Özel Eğitimde Bütünleştirme (s. 223-240). Ankara: Vize Akademik.

Batmaz, G. & Çermik, H. (2019). Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Öğrencilerine Yönelik Yaptıkları Öğretimsel Düzenlemelerde Karşılaştıkları Engeller ve Aldıkları Destekler . Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi , 5 (1) , 27-38 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/ekud/issue/44939/559393>

Batu, S. & Kırcaali-İftar, G. (2010). Kaynaştırma. Ankara: Kök Yayıncılık

Berkant, H. G. & Atılgan, G. (2017). Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimine Yönelik Yaşadıkları Sorunlar ve Çözüm Önerileri . Eğitim Yansımaları , 1 (1) , 13-25 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/eduref/issue/34202/378137> (-AMAÇ-YÖNTEM-MODEL-VERİ TOPLAMA ARACI)

Can, E. & Kara, Z. (2017). Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimi Öğrencilerine Yönelik Tutumlarını Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi . Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi , 19 (2) , 71-96 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/trakyasobed/issue/33347/371192>

Duran, N. & Ülküer, N. (2021). Kaynaştırma Uygulamasının Gelişimsel Boyutta Değerlendirilmesi . Turkish Special Education Journal: International,3(1),70-91Retrievedfrom <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tseji/issue/61344/938639>

Güzel, N. (2014). Kaynaştırma öğrencisi olan ilköğretim öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine ilişkin yaşadıkları sorunlar (Beykoz ilçesi örneği) (Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).

Gök, R. (2013). Kaynaştırma eğitimi öğrencisi bulunan ilkokul sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetiminde karşılaştıkları zorluklar ve bu zorluklara başa çıkma yöntemleri (Master's thesis, Akdeniz Üniversitesi).

İftar, G.K. Batu, S.(2006).Kaynaştırma, Ankara: kök yayıncılık.

Karabulut, A. (2018). Bütünleştirmede destekleyici özel eğitim hizmetleri: Danışmanlık, sınıf içi destek ve kaynak oda. M. Çitil (Editör), Özel Eğitimde Bütünleştirme (s. 41-54).Ankara: Vize Akademik.

Kargın, T. (2004). Kaynaştırma: Tanımı, gelişimi ve ilkeleri. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi, 5(2), 1-13.

Kırcaalı-İftar G. (1992) Özel eğitimde kaynaştırma. Eğitim ve Bilim, 16,45-50.

Koç, H. & Gürgür, H. (2021). Kaynaştırma Sınıf Öğretmenlerinin Uygulamalarında Farklılaştırılmış Öğretime İlişkin İzlerin İncelenmesi . Uluslararası Karamanoğlu Mehmetbey Eğitim Araştırmaları Dergisi , 3 (2) , 138-148 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ukmead/issue/67310/1011398>

Lindsay, G. (2003). Inclusive education: A critical perspective. British Journal of Special Education, 33(1), 3-12.

MEB (2013). Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü. Birlikte başarırız. Bütünleştirme kapsamında eğitim uygulamaları öğretmen kılavuz kitabı, Ankara.

Özkubat, U. (2018). Bütünleştirmede eğitsel uyarlamalar II. M. Çitil (Editör), Özel Eğitimde Bütünleştirme (s. 135-151). Ankara: Vize Akademik.

Özkubat, U. Sanır, H.Töret, G.& Babacan, A. (2016). Yetersizlikten etkilenmiş olan çocukların sosyal kabullerini sağlamada kaynaştırmaya hazırlık etkinliklerinin etkisi. Gazi Eğitim Bilimleri Dergisi, 2(3), 211-232.

Sanır, H. (2018). Bütünleştirmede eğitsel uyarlamalar I. M. Çitil (Editör), Özel Eğitimde Bütünleştirme (s. 117-134). Ankara: Vize Akademik.

Sevim, C. & Atasoy, R. (2020). Özel Eğitim Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Kaynaştırma Uygulamalarının Değerlendirilmesi . Milli Eğitim Dergisi , 49 (228) , 215-239 . DOI: 10.37669/milliegitim.588614

Sökmen, Y. , Yıldırım, G. & Kök, M. (2019). Kaynaştırma Öğrencilerinin Öğrenme Ortamlarına İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri . Temel Eğitim , 1 (2) , 30-39 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/temelegitim/issue/44423/544377>

Sucuoğlu, B. & Kargın, T. (2008). İlköğretimde kaynaştırma uygulamaları: Yaklaşımlar, yöntemler, teknikler. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları

Sucuoğlu, B., Kargın, T.(2010). İlköğretimde kaynaştırma uygulamaları, Ankara: kök yayıncılık.

Şahan, G. , Uğurlu, M. , Özdemir, N. & Nazik, A. (2021). Kaynaştırma Uygulamalarının Başarısını Etkileyen Etmenler, Sorunlar ve Ailelerden Beklentilerin Öğretmen Görüşlerine Göre

Analizi (Karma Yöntem Araştırması) . MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi , 10 (1) , 136-150 . DOI: 10.33206/mjss.792294

Şahsuvaroğlu, T. (2018). Bütünleştirmenin temelleri. M. Çitil (Editör), Özel Eğitimde Bütünleştirme (s. 1-20). Ankara: Vize Akademik.

Şeşen, E. & Doğan, Ş. (2019). Engelli Öğrencilerin Sınıf İçi İletişimi: Niğde Örneğinde İlköğretim Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimine Dair Görüşleri . Aksaray İletişim Dergisi, 1 (2) , 136 – 155 -Retrievedfrom <http://aid.aksaray.edu.tr/tr/pub/issue/47470/549700>

Ünal, F. & İflazoğlu Saban, A. (2014). Kaynaştırma Uygulamasının Yapıldığı Sınıflarda, Öğretmenlerin Kaynaştırmaya Yönelik Tutumları-I Çukurova Üniversitesi SosyalBilimlerEnstitüsüDergisi23(1),388-405.Retrievedfrom <https://dergipark.org.tr/tr/pub/cusosbil/issue/32277/358311>

York, J. & Tundidor, M. (1995). Issues raised in the name of inclusion: Perspectives of educators, parents and students. Journal of the Association for Persons With Severe Handicaps, 20(1), 31-44.

EKLER

Ek 1.Görüşme Formu

Kaynaştırma Eğitiminde Sınıftaki Fiziki Engeller Nelerdir ?konulu bilimsel çalışma için siz değerli öğretmenlerin görüşüne ihtiyaç duyulmaktadır.

Bu amaçla aşağıda size yöneltilen sorulara doğruluğu ölçüsünde gerçekçi cevaplar vereceğinizi umuyor, katkılarınızdan dolayı siz değerli öğretmen arkadaşlarıma teşekkürlerimi sunuyorum.

Kadriye SÖNMEZ

OMÜ Eğitim Bilimleri

EPÖ tezsiz yüksek lisans öğrencisi

KİŞİSEL BİLGİLER

- 1.Cinsiyetiniz? ☐Kadın ☐Erkek
- 2.Medeni Durumunuz ☐Evli ☐Bekar
- 3.Meslekteki kıdeminiz?☐1-5 ☐6-10 ☐11-15 ☐16-20 ☐21 ve üzeri
- 4.Çalıştığınız eğitim kurumu ? ☐İlkokul ☐Ortaokul ☐Lise
- 5.Eğitim düzeyi?☐Lisans ☐Yüksek Lisans ☐Doktora

Soru 1.Okulunuzda kaynaştırma öğrencileri için herhangi bir öğretim programı uyguluyor musunuz ?

Soru 2.Okulunuzda kaynaştırma öğrencileri için sınıf içi öğretimsel uyarlamalar yapıldığını düşünüyor musunuz?

Soru 3.Okulunuz ve çevresinin kaynaştırma öğrencileri için gereken düzenlemelerin yapıldığını düşünüyor musunuz?

Soru 4.Okulunuzda kaynaştırma öğrencilerinin velilerinden kaynaklı sorunlar nelerdir?

Soru 5.Okulunuzun fiziki şartları düşünüldüğünde kaynaştırma öğrencileri için size göre asıl problemler nelerdir?

Soru 6.Okulunuzda kaynaştırma öğrencilerinden kaynaklanan sorunlar nelerdir?

Soru 7.Okul idaresi ile ortak paydada okul fiziki şartlarının kaynaştırma öğrencileri için iyileştirilmesi yönündeki görüş ve önerileri nelerdir?

KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİNDE SINIFTAKİ FİZİKİ ENGELLER KONULU ANKET FORMU

Sayın Katılımcı;

Katılacağınız bu araştırma Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Programları ve Öğretim tezsiz yüksek lisans öğrencisi **Kadriye Sönmez** tarafından yürütülmektedir.

Bu çalışmaya katılım sağlamak tamamen gönüllülük esasına bağlıdır. Araştırmaya katıldıktan sonra rahatsızlandığınız anda katılımınızı sonlandırma hakkına sahipsiniz. Araştırmanın amacına ulaşabilmesi için bütün soruları eksiksiz ve size en uygun gelen seçenekleri işaretleyerek doldurmanız beklenmektedir. Çalışmanın ortalama 10-15 dk aralığında sürmesi öngörülmektedir. Çalışmadaki ölçeklerde kimlik belirleyici herhangi bir bilgi istenmeyecektir. Araştırmaya vermiş olduğunuz cevaplar sadece bu araştırma kapsamında kullanılacaktır.

Sorulara vereceğiniz samimi ve dürüst cevaplar araştırmanın bilimsel niteliği açısından son derece önemlidir.(X) işareti ile tercihinizi bildiriniz. Bilimsel katkı ve yardımlarınız için sonsuz teşekkürler.

	KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİNDE SINIFTAKİ FİZİKİ ENGELLER KONUSUNA İLİŞKİN ANKET SORULARI	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum
1.	Normal eğitim sınıflarında kaynaştırma öğrencisi olan öğretmenlerin eğitim paydaşlarıyla sınıfın fiziki koşullarını planlayabilmesi açısından kaynaştırma uygulamalarına ilişkin bilgilendirici hizmet içi seminerlere katılmalarını faydalı olabileceğini düşünüyor musunuz?					
2.	Kaynaştırma uygulamalarının başarıya ulaşması için sınıftaki fiziki engellerin kaldırılmasının eğitimdeki sınıf içi engelleri kaldıracağına inanıyor musunuz?					
3.	Kaynaştırma sınıfına giren öğretmenlerin yeterli donanıma sahip olduğunu düşünüyor musunuz?					
4.	Okul yönetimi, diğer öğretmenler ve okul personelinin kaynaştırma öğrencisine yönelik engelleri kaldırma eğilimleri öğrenciyi olumlu yönde motive ettiğine inanıyor musunuz?					
5.	Sınıfın fiziki ortamının düzenlenmesinde daha önce kaynaştırma eğitimi almış öğretmen ile kaynaştırma eğitimi öğrencileriyle hiç çalışmamış öğretmen arasında fark var mıdır?					
6.	Kaynaştırma sınıflarında kullanılan araç-gereç ve malzemeleri yeterli buluyor musunuz?					
7.	Okulunuzda kaynaştırma öğrencileri için rahat oynayabilecekleri serbest oyun alanı olduğunu düşünüyor musunuz?					
8.	Okulunuzda kaynaştırma öğrencileri için engelleri kaldıran sınıf içi işbirlikçi yöntem olduğunu düşünüyor musunuz?					
9.	Velilerle olan sınıf içi etkileşimlerinde fiziki engelleri azaltmak adına bir görüş birliği olduğuna inanıyor musunuz?					
10.	Kaynaştırma öğrencileri için sınıf içi engelleri kaldırmanın toplumsal alana olumlu yansıtacağına inanıyor musunuz?					

**KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİNDE SINIFTAKİ FİZİKİ ENGELLERİN ÖĞRETMENLER
TARAFINDAN İNCELENMESİNİ İÇEREN GÖZLEM FORMU**

Adı Soyadı:

Yaşı:

Okul Adı:

Gözlem Dönemi:

Açıklama: Lütfen sınıfınızı ,okulunuz ve çevresini aşağıda sıralanan kaynaştırma öğrencilerinin fiziki şartları doğrultusundaki göstergeler ölçüsünde derecelendiriniz. Gözlemlediğiniz davranışların düzeyi ya da derecesini gösteren harfin altındaki kutucuğun içerisine (X)işareti koyunuz.

- A.** Söz konusu durum okulumuzda pek çok durumda **sürekli** olarak görülür.
- B.** Söz konusu durum okulumuzda pek çok durumda **sıklıkla** görülür.
- C.** Söz konusu durum okulumuzda bazı durumlarda **ara sıra** görülür.
- D.** Söz konusu durum okulumuzda **hiç** görülmez.

Sıra No		A	B	C	D
1	Sınıfta duvarların temizliği dikkat dağıtmayı önleyecek niteliktedir.				
2	Duvardaki panolar özenle hazırlanmış ve ele alınan konuya göre güncellenmiş durumdadır.				
3	Sınıfın pencerelerinin ışığı kaynaştırma öğrencilerine uygundur.				
4	Pencereler temiz ve dikkatli bir şekilde kapatılmış durumdadır.				
5	Tahta tüm öğrencilerin görebileceği yerde , temiz ve hasarsızdır.				
6	Okulumuz ve çevresi temiz ve engelleyici nesneler kaldırılmış durumdadır.				
7	Okulumuzda tekerlekli sandalye ve benzeri araçlar için bedensel kaynaştırma öğrencilerini etkileyen engeller yoktur.				
8	Sınıfta sıranın büyüklüğü öğrenci yaş ve sınıfına uygundur.				
9	Okul bahçesi kaynaştırma öğrencilerinin küçük grup öğretimleri için uygundur.				
10	Okul bahçesi tehlikelerden uzak kaynaştırma öğrencilerinin rahatça oynayabileceği şekilde kullanım alanı sağlanmıştır.				

